

Yazar/Author

Dursun YILMAZ*, Mehmet Akif GÜNAY**

Makale Adı/Article Name

Suriye Devriminin Türk Yazılı Basınında Temsili

Syrian Revolution in the Turkish Print Media

ÖZ

Suriye iç savaşının 14. yılında, Esad rejiminin hâlen iktidarını sürdürdüğü bir dönemde, muhalif güçlerin beklenmedik bir şekilde Şam'ı ele geçirmesi dünya kamuoyunun dikkatini çekmiştir. 27 Kasım 2024'te başlayan bu ani saldırılar sonucunda Halep ve Hama'nın ardından yalnızca on gün içinde Şam alınmış; Heyet Tahrir el-Şam (HTŞ) liderliğindeki muhalefet güçleri Esad rejimini sona erdirmiştir. Bu çalışma, Türk yazılı medyasının HTŞ'yi nasıl tanımladığını ve ideolojik konumlandırmalar üzerinden nasıl çerçevelediğini incelemektedir. Çerçeveleme kuramı temelinde yapılandırılan çalışmada, eleştirel söylem analizi ile nitel içerik analizi birlikte kullanılmıştır. İdeolojik eğilimleri farklılık gösteren 15 gazetenin manşetleri, haber dili, kavram kullanımları ve görselleri analiz edilmiştir. Bulgular, muhafazakâr medyanın HTŞ'yi "direniş hareketi" olarak çerçevelediğini; seküler ve sol yayınların ise "terör örgütü" olarak tanımladığını ortaya koymaktadır. Merkez medya ise daha çok nötr ve temkinli bir söylem üretmektedir. Bu sonuçlar, Türk medyasındaki haber söylemlerinin yalnızca haber aktarma amacı taşımadığını; aynı zamanda ideolojik pozisyonları yeniden üreten yapılar olarak işlev gördüğünü göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: Heyet Tahrir el-Şam (HTŞ), Türk Medyası, Söylem Analizi, Suriye İç Savaşı.

ABSTRACT

In the 14th year of the Syrian civil war, the rapid fall of the Assad regime following a sudden military offensive by opposition forces led by Hay'at Tahrir al-Sham (HTS) attracted international attention. Contrary to expectations of a prolonged conflict, HTS-led forces captured Damascus in just ten days, forcing Assad to flee the country on 8 December 2024. This study examines how Turkish print media ideologically framed and positioned HTS during this critical turning point. The research is theoretically grounded in framing theory and methodologically combines critical discourse analysis and qualitative content analysis. The headlines, language, terminology, and visual elements of 15 ideologically diverse newspapers were analyzed. The findings reveal that conservative media framed HTS as a "resistance movement," whereas secular and leftist outlets described it as a "terrorist organization." Centrist newspapers generally adopted a neutral or cautious tone. These results demonstrate that media discourses not only convey information but also reproduce ideological positions, particularly in the representation of controversial non-state actors in conflict zones.

Keywords: Hay'at Tahrir al-Sham (HTS), Turkish Media, Discourse Analysis, Syrian Civil War.

* Dr. Öğr. Üyesi, Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu, dursun.yilmaz@gop.edu.tr

** Dr. Öğr. Üyesi, Gümüşhane Üniversitesi, İletişim Fakültesi, mag-user@hotmail.com,

Extended Abstract

The Syrian civil war, which erupted in 2011, has profoundly transformed the political and social dynamics of the Middle East. One of the prominent and internationally controversial actors to emerge from this process is Hay'at Tahrir al-Sham (HTS). Although originally affiliated with Al-Qaeda-linked groups, HTS has gradually renounced these connections and positioned itself as a legitimate opposition actor resisting the Assad regime. However, HTS is still officially designated as a terrorist organization by actors such as Turkey, the United States, and the European Union. This dual identity has created a significant zone of discursive ambiguity and ideological fragmentation in media narratives. Within this context, the present study examines how HTS is represented in the Turkish print media, what ideological frames are employed in this representation, and to what extent these representations align with Turkey's broader foreign policy perspectives.

The research is theoretically grounded in framing theory, which analyzes how events, actors, and issues are constructed in media discourse through the emphasis or suppression of certain aspects (Entman, 1993). Based on this theoretical framework, the study adopts a multi-layered analytical model that combines Critical Discourse Analysis (CDA) and qualitative content analysis. While framing theory serves as the conceptual foundation, CDA and content analysis are applied as practical tools for analyzing data in line with this framework.

Critical Discourse Analysis approaches discourse not merely as a linguistic structure but as a social practice that reflects and reproduces power relations, ideological positions, and political mechanisms (Van Dijk, 1988; Wodak & Meyer, 2009). This analytical model focuses on how discourse is produced, for whom, against whom, and in which context. Within Van Dijk's macro and micro levels of analysis, the study explores micro-level features such as lexical choices, sentence structures, and discursive strategies, as well as macro-level structures such as the thematic and schematic organization of news reports (Amoussou & Allagbe, 2018).

Content analysis is employed as a complementary method to support discursive analysis. The study systematically examines the distribution of key terms in news articles, tone variations, the frequency with which HTS is described using terms such as "terror," "jihad," "resistance," and "opposition," and the nature of accompanying visuals (Özsarı et al., 2016). In doing so, the analysis covers both verbal and visual content, interpreted through an ideological lens.

The empirical data consist of front-page articles from 15 national newspapers published on December 9, 2024, one day after the collapse of the Assad regime. This date marks a significant turning point in the Syrian conflict and represents a critical moment in terms of media response. The newspapers were categorized according to their ideological orientations as follows:

- Centrist-liberal (Hürriyet, Milliyet, Posta),
- Pro-government (Sabah, Akşam, Türkiye),
- Conservative-Islamist (Karar, Millî Gazete, Yeni Akit),
- Conservative-nationalist (Türkgün, Yeniçağ, Yeni Birlik),
- Secular-leftist (Cumhuriyet, Sözcü, Aydınlık).

Each group was analyzed comparatively in terms of news language, headline structure, visual preferences, lexical selection, and discursive strategies.

The findings reveal that media representations of HTS largely align with the ideological positions of the newspapers. Pro-government and conservative-Islamist newspapers framed HTS as a legitimate resistance movement, downplayed its radical associations, and portrayed it as a "freedom actor" in the fight against the Assad regime. Centrist-liberal newspapers adopted a more neutral and geopolitically focused narrative, generally avoiding direct reference to HTS and instead using broader, ideologically neutral terms such as "opposition forces" or "armed opposition." Secular-leftist newspapers described HTS explicitly as a "jihadist terrorist organization," developed critical narratives around Turkey's possible indirect support, and highlighted the risks such involvement may pose in terms of international law and human rights.

Conservative-nationalist newspapers, on the other hand, generally avoided naming HTS directly but framed it within a national security discourse, implying that it served as a necessary force aligned with Turkey's strategic interests in the region.

These divergent frames indicate that Turkish print media do not merely function as transmitters of information, but rather operate as discursive fields where ideological positions are produced, reinforced, or contested. The representations constructed through media discourse influence public perceptions of HTS and indirectly shape societal acceptance of Turkey's foreign policy in Syria.

The findings of this study, grounded in framing theory, reveal how ideological representations are constructed within media discourses. The combined application of critical discourse analysis and content analysis has enabled a comprehensive and in-depth examination of these representations. It has been clearly demonstrated that newspapers with differing ideological orientations articulate divergent discourses regarding the same actor through distinct linguistic choices, thematic frames, and visual representation strategies. Thus, the study shows that media texts are not merely conveyors of information but also structures that reflect and reproduce political and ideological positions. In this regard, the study makes a meaningful contribution to the literature on media and political communication by providing a concrete and context-sensitive example of how non-state actors are legitimized or delegitimized during conflict processes.

Future research should focus on longitudinal studies examining how media representations of HTS have evolved over time; comparative analyses that explore how this actor is framed across different national media systems; and digital media-oriented research investigating the discursive production of narratives about HTS on social media platforms. Such studies can significantly enrich the literature by offering a more comprehensive understanding of the variability, continuity, and transformation of media representations in the context of digitalization.

Giriş

Suriye’de 2011 yılında başlayan iç savaş, yalnızca bölgesel güç dengelerini değil, aynı zamanda küresel siyasetin yönelimlerini de derinden etkilemiş; milyonlarca insanın yaşamını doğrudan dönüştüren kapsamlı bir insani ve siyasi krize dönüşmüştür (Yılmaz & Günay, 2022). Esad rejimi ile muhalif gruplar arasındaki çatışmalar, zamanla çok sayıda silahlı yapının ortaya çıkmasına yol açmış; bu yapılar arasında özellikle El-Kaide bağlantılı köklerden gelen ve zaman içinde bağımsız bir siyasi-askeri yapı kazanan Heyet Tahrir el-Şam (HTŞ) dikkat çekici bir aktör hâline gelmiştir (Lister, 2017). Türkiye dâhil pek çok ülke tarafından “terör örgütü” olarak tanımlanan HTŞ, öte yandan bazı kesimlerce Esad rejimine karşı etkili bir direniş gücü olarak görülmektedir. Bu çelişkili algı, HTŞ'nin medya temsillerini ideolojik olarak tartışmalı ve çok katmanlı bir alana dönüştürmektedir (Orkaby, 2021).

Bu bağlamda, Türk medyasında HTŞ'nin sunumu, yalnızca bilgi aktarımı değil; aynı zamanda ideolojik konumlanma ve politik tercihler bağlamında bir çerçeve inşa süreci olarak işlev görmektedir. Bazı yayın organlarında HTŞ, “cihatçı selefi terör örgütü” şeklinde sunulurken; bazı gazetelerde “Esad rejimine karşı mücadele eden askeri yapı” olarak konumlandırılmaktadır. Bu tür söylemler yalnızca kamuoyu algısını etkilemekle kalmayıp, Türkiye'nin Suriye politikasına dair tartışmaları da doğrudan şekillendirmektedir (Entman, 1993; Seib, 2012).

Bu çalışmanın kuramsal temelini oluşturan çerçeveleme kuramı, medyanın bir olayı, aktörü ya da durumu sunarken hangi yönleri öne çıkardığını, hangilerini geri plana ittiğini ve bu seçimler aracılığıyla nasıl bir anlam inşası gerçekleştirdiğini analiz etmeye olanak tanır (Entman, 1993). Çerçeveleme, medyanın olaylara dair ideolojik tutumunu görünür kıldığı gibi, aynı zamanda siyasi pozisyonların meşrulaştırılmasına veya dışlanmasına katkı sağlayan bir araç olarak da

işlevseldir (Yılmaz, 2024; Günay, 2025). Bu kuramsal çerçeve, çalışmanın yöntemsel altyapısını oluşturan eleştirel söylem analizi ve nitel içerik analizi ile desteklenmiştir.

HTŞ gibi uluslararası düzeyde tartışmalı ve yerel bağlamda politik anlamlarla yüklü aktörlerin medya temsilleri, özellikle çatışma dönemlerinde toplumsal algıyı, devlet politikalarını ve uluslararası ilişkilerdeki tutumları doğrudan etkileyebilmektedir. Medya, haberlerde kullandığı dilsel ve görsel öğeler aracılığıyla bir aktörün meşruiyetini inşa edebildiği gibi, onu kriminalize edici bir çerçeveye de oturtabilmektedir (Euronews, 2024). Bu yönüyle medya söylemleri, yalnızca sunulan içeriğin değil; aynı zamanda toplumun çatışmaya dair tutumunun ve devlet politikalarına yönelik rızasının da belirleyicisidir.

Bu çalışma, Türkiye’de ideolojik ve politik yönelimleri farklılaşan beş medya kategorisine (merkez-liberal, hükümete yakın, muhafazakâr İslamcı, muhafazakâr milliyetçi, seküler solcu) ait toplam 15 ulusal gazetenin HTŞ’ye ilişkin haberlerini inceleyerek, söz konusu aktörün medyadaki temsil biçimlerini analiz etmeyi amaçlamaktadır. Bu analizde, HTŞ’nin haberlerde nasıl tanımlandığı, hangi çerçeveleme stratejilerinin kullanıldığı ve bu söylemlerin Türkiye kamuoyu ile dış politika perspektifine muhtemel etkileri değerlendirilmektedir. Böylece medya, ideoloji ve siyaset ilişkisi bağlamında, çatışma haberciliğinin ideolojik boyutlarına dair eleştirel bir katkı sunulması hedeflenmektedir.

1. Suriye İç Savaşı ve Uluslararası Dinamikler

Suriye iç savaşı, 2011 yılında başlayan ve bölgesel ve küresel dengeleri derinden etkileyen karmaşık bir krizdir. Bu savaş, otokratik Esad rejiminin baskıcı politikalarına karşı başlayan halk protestolarının zamanla silahlı bir isyana dönüşmesiyle şekillenmiştir (Hinnebusch, 2012). Savaşın çok sayıda iç ve dış aktörü bulunmakta olup, bu durum Suriye’yi uluslararası bir müdahale sahnesine dönüştürmüştür. İç dinamikler kadar uluslararası aktörlerin politikaları ve stratejik çıkarları da savaşın seyrini belirleyen önemli faktörler olmuştur.

Suriye’deki ıssız çatışma ortamı, çok sayıda silahlı grubu ortaya çıkarmış ve bu gruplar arasında Heyet Tahrir el-Şam (HTŞ) öne çıkmıştır. HTŞ, başlangıçta El Kaide’ye bağlı bir grup olarak ortaya çıkmış olsa da, zamanla ideolojik ve stratejik olarak farklı bir yönelim izleyerek Suriye’deki muhalif cepheye kritik bir aktör haline gelmiştir (Lister, 2017). Ancak HTŞ, birçok ülke, özellikle Türkiye, ABD ve AB tarafından terör örgütü olarak tanınırken; Esad rejimini devirme sürecindeki rolü, yerel ve uluslararası medyada çeşitli tartışmaları beraberinde getirmiştir (Orkaby, 2021).

İç savaşın önemli bir boyutu, uluslararası aktörlerin savaşa dâhil olmalarıyla ilgilidir. Rusya, 2015 yılında Esad rejimine verdiği askeri destekle savaşın seyrini değiştirmiş, rejimin çökmesini önlemiştir (Allison, 2013). ABD ise başlangıçta muhalif gruplara destek vermiş, ancak DEAŞ’la mücadele kapsamında PYD/YPG ile işbirliği yaparak Türkiye ile ilişkilerde gerginliğe yol açmıştır (Lund, 2018). İran’ın Suriye’deki varlığı, Şii eksenini güçlendirme ve Hizbullah’a lojistik destek sağlama hedefiyle şekillenmiştir (Ehteshami & Zweiri, 2011). Avrupa Birliği ise savaşın insani kriz boyutuna odaklanarak mülteci akınına yönelik politikalar geliştirmeye çalışmıştır (Collett, 2016).

Savaşın sosyo-ekonomik boyutlarından biri de milyonlarca insanın yerinden edilmesi ve mülteci krizinin ortaya çıkmasıdır. Suriye’den kaçan yaklaşık 6,6 milyon mülteci, komşu ülkelere, özellikle Türkiye’ye sığınmış, bu da bölge ülkeleri için ciddi bir insani ve ekonomik yük oluşturmıştır (UNHCR, 2023). Türkiye, 3,6 milyondan fazla Suriyeli mülteciye ev sahipliği yaparak bu krizin en çok etkilediği ülkelerden biri olmuştur (Kırışçi, 2014). Bu durum,

Türkiye'nin sınır güvenliği, sosyal uyum ve ekonomi gibi çeşitli alanlarda politikalar geliştirmesini zorunlu kılmıştır.

Türkiye, Suriye iç savaşı boyunca aktif bir rol oynamış, hem insani yardım hem de askeri operasyonlar yürüterek sınır bölgelerinde istikrarı sağlamaya çalışmıştır. Fırat Kalkanı, Zeytin Dalı ve Barış Pınarı harekâtları, Türkiye'nin güvenlik kaygılarını gidermek ve sınır ötesi tehditleri bertaraf etmek için düzenlenmiştir (Stein, 2017). Ancak bu operasyonlar, uluslararası kamuoyunda çeşitli tartışmaları da beraberinde getirmiştir.

Medyanın savaşı nasıl haberleştirdiği kamuoyunun algısını önemli ölçüde etkilemiştir. Türk medyasında HTŞ, muhafazakâr ve laik gazetelerde farklı şekillerde sunulmuş; muhafazakâr gazeteler HTŞ'yi çoğunlukla "Suriye direniş hareketi" olarak tanımlarken, laik gazeteler "terör örgütü" vurgusunu öne çıkarmıştır (Entman, 1993; Fairclough, 1995). Bu söylemler, sadece savaşın aktörlerini tanımlama biçimini değil, aynı zamanda Türkiye'nin Suriye politikasına yönelik kamuoyu algısını da şekillendirmiştir (Seib, 2012).

Sonuç olarak, Suriye iç savaşı, sadece bir bölgesel çatışma değil, aynı zamanda uluslararası güç dengelerini etkileyen çok boyutlu bir krizdir. Bu savaş, bölge ülkelerinin güvenlik ve istikrarını derinden sarsmış, aynı zamanda uluslararası toplumun bu tür krizlere müdahale kapasitesini sorgulatmıştır. İç dinamikler, uluslararası aktörlerin stratejik çıkarları ve insani krizlerin bir arada ele alındığı bu çerçeve, Suriye'nin geleceğine dair öngörüler yapılmasının önemini ortaya koymaktadır.

2. Yöntem

Bu araştırma, Türkiye'deki medya organlarının Suriye iç savaşı bağlamında Heyet Tahrir el-Şam (HTŞ) örgütünü nasıl tanımladığını ve ideolojik olarak nasıl konumlandığını incelemek amacıyla gerçekleştirilmiştir. Çalışma, medya metinlerinde kullanılan söylemleri anlamlandırmak için çerçeveleme kuramını kuramsal temel olarak almakta; uygulamada ise eleştirel söylem analizi (ESA) ve nitel içerik analizi yöntemlerini birlikte kullanmaktadır.

Çerçeveleme kuramı, medyanın bir olayı ya da aktörü sunarken hangi yönleri öne çıkardığını, hangilerini arka plana ittiğini ve böylece nasıl bir anlam inşası gerçekleştirdiğini açıklamaya yönelik bir yaklaşımdır (Entman, 1993). Bu kuram, medyanın söylem üretim süreçlerinde ideolojik tercihler doğrultusunda belirli çerçeveler (örneğin, terör, direniş, güvenlik, insan hakları, vs.) oluşturduğunu savunur. Bu çalışmada, çerçeveleme kuramı olayların farklı medya organlarında hangi ideolojik kalıplarla sunulduğunu açıklamak amacıyla kuramsal bir zemin olarak kullanılmıştır.

Bu kuramsal temel üzerine inşa edilen yöntemsel yaklaşımda, eleştirel söylem analizi (ESA) söylemin yalnızca dilsel bir yapı değil; aynı zamanda toplumsal ilişkileri, güç yapıları ve ideolojileri yansıtan ve yeniden üreten bir araç olduğunu kabul eder. ESA, metinlerin içerdiği iktidar ilişkilerini, ideolojik eğilimleri ve sosyo-politik bağlamları ortaya çıkarmayı amaçlar (Wodak & Meyer, 2009; Khosravini, 2009: 478). Bu analiz biçimi, söylemin kim adına, kime karşı ve hangi bağlamda üretildiğine odaklanarak dilin siyasi anlamını çözümlemeye çalışır.

Van Dijk'in (1988) söylem analizine getirdiği makro ve mikro düzeyli yaklaşım bu çalışmada temel alınmıştır. Mikro düzeyde, cümle yapıları, sözcük seçimleri, aktif/pasif kullanım gibi dilsel özellikler incelenmiş; makro düzeyde ise haberin tematik ve şematik yapısı (başlık, giriş, bağlam, ana olay, sonuç) analiz edilmiştir (Amoussou & Allagbe, 2018; Güneş, 2019). Bu çok katmanlı çözümleme, HTŞ'nin medya söyleminde nasıl temsil edildiğini, bu temsilin arkasındaki ideolojik yapıyı ve medya aracılığıyla inşa edilen hegemonik anlam kalıplarını ortaya koymayı amaçlamaktadır.

ESA'nın sunduğu derinlemesine bağlamsal çözümlemenin yanında, çalışmada nitel içerik analizi de kullanılmıştır. İçerik analizi, yazılı ve görsel medya metinlerinin sistematik bir biçimde kategorilere ayrılmasını, temaların tanımlanmasını ve örtük anlamların belirlenmesini sağlar. Özsarı ve arkadaşlarının (2016: 211-212) belirttiği gibi, içerik analizi, nitel verilerin yapılandırılması, karşılaştırmalı analizlerin gerçekleştirilmesi ve anlamlı örüntülerin ortaya çıkarılması açısından etkili bir analiz aracıdır. Bu çalışmada içerik analizi yöntemi, gazetelerin HTŞ'ye ilişkin haberlerinde hangi tonlamaların, kavramların ve görsel temsillerin ön plana çıktığını belirlemek amacıyla kullanılmıştır.

Araştırmada, 9 Aralık 2024 tarihinde yayımlanan 15 ulusal gazetenin birinci sayfaları incelenmiştir. Bu tarih, Esad rejiminin çöküşünün ertesi gününe denk gelmesi bakımından anlamlı bir kırılma noktası oluşturmaktadır. Çalışma kapsamında analiz edilen gazeteler beş farklı ideolojik gruba ayrılmıştır: merkez-liberal (Hürriyet, Milliyet, Posta), hükümete yakın (Sabah, Akşam, Türkiye), muhafazakâr-İslamcı (Karar, Milli Gazete, Yeni Akit), muhafazakâr-milliyetçi (Türkgün, Yeni Birlik, Yeniçağ) ve laik-solcu (Cumhuriyet, Sözcü, Aydınlık). Her bir gazetenin basılı ve çevrimiçi versiyonlarında yer alan haberlerde kullanılan kavramlar, görseller, başlık yapıları ve haber dili analiz kapsamına alınmıştır.

Bu analizler çerçevesinde, çalışmada aşağıdaki sorulara yanıt aranmaktadır:

1. Türk medyası HTŞ'yi nasıl tanımlamakta ve çerçevelemektedir?
2. İdeolojik ve politik duruşları farklı olan medya organları HTŞ'ye yönelik söylemlerinde ne tür farklılıklar göstermektedir?
3. Türk medyasının HTŞ'yi konumlandırmasında hangi söylem araçları (dil, görseller, kaynaklar vb.) kullanılmaktadır?
4. Medyada yer alan bu söylemlerin, kamuoyu algısı ve Türkiye'nin Suriye politikasına olası etkileri nelerdir?

Sonuç olarak, bu çalışmada çerçeveleme kuramı olayların ve aktörlerin medya yoluyla nasıl ideolojik olarak şekillendirildiğini açıklamak için kuramsal bir temel sunarken, eleştirel söylem analizi ve nitel içerik analizi yöntemleri bu kuram doğrultusunda uygulamalı çözümleme aracı olarak kullanılmıştır. Bu yöntemsel bütünlük sayesinde, medya metinlerinde HTŞ'ye dair anlam inşalarının hangi söylemsel stratejilerle üretildiği detaylı biçimde ortaya konmuştur.

2.1. Araştırma Evreni ve Örneklem

Bu araştırmanın örneklemini, Türkiye'deki ideolojik çeşitliliği temsil eden 15 gazetenin birinci sayfalarında 9 Aralık 2024 tarihinde yayımlanan haberlerden oluşmaktadır. Araştırmanın başlangıcında, her gazetenin 8-15 Aralık tarihleri arasındaki birinci sayfalarının analiz edilmesi planlanmış, ancak bu durumun veri analizi sürecini karmaşıktırabileceği ve çalışmanın yönetilebilirliğini zorlaştırabileceği öngörülerek yalnızca bir günlük gazeteler ele alınmıştır. 8 Aralık 2024'te gerçekleşen Şam rejiminin düşüşü, basılı medyada 9 Aralık 2024 tarihli sayılarda yer bulduğundan, bu tarih analiz için uygun görülmüştür.

Gazeteler, ideolojik eğilimlerine göre 'merkez-liberal,' 'hükümete yakın,' 'muhafazakâr İslamcı,' 'muhafazakâr milliyetçi' ve 'seküler solcu' olmak üzere beş ana kategoriye ayrılmıştır (Yılmaz, 2024).

Tablo 1. Gazetelerin kategorize edilmesi: örneklem ve temel özellikler

Kategori	Seçilen Gazeteler	Temel Özellikler
Merkez-Liberal Gazeteler	Hürriyet, Milliyet, Posta	Geniş kitlelere hitap eden, genellikle tarafsız veya nötr bir söylem benimseyen gazeteler.
Hükümet Yakın Gazeteler	Sabah, Akşam, Türkiye	Hükümet politikalarını destekleyen ve genellikle olumlu bir söylemle yaklaşan gazeteler.
Muhafazakâr İslamcı Gazeteler	Karar, Millî Gazete, Yeni Akit	İslami değerleri öne çıkaran, ancak farklı derecelerde hükümete yakın veya muhalif duruş sergileyen gazeteler.
Muhafazakâr Milliyetçi Gazeteler	Türkgün, Yeni Birlik, Yeniçağ	Milliyetçi söylemlerle öne çıkan, güvenlik ve ulusal çıkar vurgusu yapan gazeteler.
Seküler Solcu Gazeteler	Cumhuriyet, Sözcü, Aydınlık	Laiklik ve sosyal adalet gibi değerleri savunan, genellikle hükümete eleştirel bir perspektiften bakan gazeteler.

2.2. Veri Toplama Yöntemi

Araştırma, gazetelerin birinci sayfalarında yer alan Suriye’deki çatışmalarla ilgili haberleri şu değişkenler üzerinden incelemektedir:

1. **HTŞ’nin Tanımlanma Biçimi:** Haberlerde HTŞ’nin hangi kavramlarla tanımlandığı (“cihatçı örgüt,” “terör örgütü,” “askeri hareket” gibi).
2. **Haber Dilinin Özellikleri:** Haberlerin eleştirel, nötr ya da destekleyici bir ton taşıyıp taşımadığı.
3. **Haberlerin Konumlandırılması:** Haberlerin birinci sayfadaki yerleşimi (manşet, üst kuşak, alt kuşak gibi).
4. **Görsel Kullanımı:** Haberlerde kullanılan fotoğraf ve görsellerin niteliği, HTŞ’yi nasıl temsil ettiği.
5. **Bağlamsal Çerçeve:** Haberlerde HTŞ’nin Suriye’deki iç savaş, Türkiye’nin dış politikası ve güvenlik bağlamında nasıl ele alındığı.

2.3. Veri Analizi

Toplanan veriler eleştirel söylem analizi yöntemiyle incelenmiştir. Bu yöntem, medya söylemlerinin ideolojik ve politik çerçevede anlamaya odaklanır (Van Dijk, 2008; Fairclough, 1995). Ayrıca içerik analizi tekniği kullanılarak haberlerde sıkça kullanılan kavramlar, ton ve görsel temsil unsurları sayısal olarak da değerlendirilmiştir.

2.4. Güvenilirlik ve Geçerlilik

Çalışmanın güvenilirliğini sağlamak adına, gazete analizleri iki farklı araştırmacı tarafından bağımsız olarak gerçekleştirilmiş ve karşılaştırılmıştır. Tutarlılığı artırmak amacıyla analiz kriterleri önceden belirlenmiş ve pilot uygulamalar yapılmıştır. Ayrıca veriler, uluslararası medya analiz yöntemleri ve Türkiye özelinde yapılan benzer çalışmalar ışığında değerlendirilmiştir (International Crisis Group, 2019; Phillips, 2020).

Tablo 2. Türkiye’de Yaygın Dağıtım Ağına Sahip Ulusal Gazeteler: Medya Grupları, Politik Görüşler ve Tirajlar¹

Medya Kategorileri	Gazete Adı	Medya Grubu/Sahiplik	Politik Görüş	Günlük Tiraj	Toplam Tiraj (Grup)
Anaakım Gazeteler	<i>Hürriyet</i>	Demirören Medya Grubu	Popülizm, merkez sağ	102,823	215,166
	<i>Milliyet</i>	Demirören Medya Grubu	Popülizm, merkez sağ	60,982	
	<i>Posta</i>	Demirören Medya Grubu	Popülizm	51,361	
Hükümete Yakın Gazeteler	<i>Sabah</i>	Turkuvaz Medya Grubu	Liberal muhafazakârlık, merkez sağ	103,756	287,094
	<i>Akşam</i>	TürkMedya	Merkez sağ	76,804	
	<i>Türkiye</i>	İhlas Medya Holding	Liberal muhafazakârlık, merkez sağ	106,534	
Muhafazakâr ve Dindar Gazeteler	<i>Yeni Akit</i>	Uğurlu Gazetecilik	İslami köktendincilik, aşırı sağ	52,166	68,795
	<i>Karar</i>	Karar Yayıncılık	Muhafazakârlık	11,932	
	<i>Milli Gazete</i>	Yeni Neşriyat A.Ş.	İslamcılık, Milli Görüş	4,697	
Milliyetçi Gazeteler	<i>Yeni Birlik</i>	Birlik Medya Grubu	Milliyetçi-muhafazakâr	10,631	93,427
	<i>Yeniçağ</i>	Yeniçağ Gazetecilik	Atatürkçülük, Türk milliyetçiliği	50,113	
	<i>Türkgün</i>	MHP	Milliyetçilik, Ülkücülük	32,683	
Seküler ve Solcu Gazeteler	<i>Cumhuriyet</i>	Cumhuriyet Vakfı	Sosyal demokrasi, merkez sol	13,100	124,975
	<i>Aydınlık</i>	İmece Basın ve Yayıncılık	Ulusalcılık, Atatürkçülük, Sosyalizm	10,466	
	<i>Sözcü</i>	Estetik Yayıncılık	Ulusalcı, Atatürkçü, seküler	101,407	
Genel Toplam				789,457	

¹ Medya Takip Merkezi 25 Kasım - 01 Aralık 2024 Gazetelerin Tirajları
<https://medyatakip.com.tr/nd/02-aralik-08-aralik-2024-05122024-975-sayi-19-yil-217.html>)

Türk basınında güncel medya yapılanmasının kategorize edilmesi tartışmalı bir konudur. Bu çalışmada, her kategoriden üçer gazete seçilerek toplamda 15 gazete incelenmiştir. Medyanın bu şekilde kategorize edilmesinin, mevcut medya yapılanması açısından eleştiriye açık bir durum olduğu söylenebilir. Günümüzde medyayı yalnızca “muhalif medya” ve “hükümet politikalarını destekleyen medya” şeklinde iki ana kategoriye ayırmanın daha geçerli bir yaklaşım olabileceği ileri sürülse de, bu konuda literatürde kesin ifadeler bulunmamaktadır.

Türkiye’deki konvansiyonel medya yapılanmasında büyük aktörler olarak kabul edilen Demirören Medya Grubu ve Turkuvaz Medya Grubu’nun hükümet politikalarına yakın bir duruş sergiledikleri görülmektedir. Öte yandan, basılı yayınlarını durdurduğu için bu çalışmaya dâhil edilemeyen Ciner Medya Grubu, mevcut durumda kısmen merkez (anaakım) medya olarak değerlendirilebilir.

Bu bağlamda şu soru akla gelebilir: Literatürde net bir ayırım bulunmuyorsa, medya kategorileri oluşturularak bir çalışma yapmak ne kadar gerçekçidir? Bu soruya şöyle bir yanıt verilebilir: Sağ ideolojiyi benimseyen, hatta İslami eğilimleri belirgin olan Milli Gazete ve Karar gibi gazeteler, hükümete muhalif bir duruş sergilemekle birlikte, yayın politikaları ve haber dili açısından sol ya da seküler muhalif gazetelerden farklı bir çizgiye sahiptir. Bu nedenle, böyle bir kategorileştirme gerekliliği ortaya çıkmaktadır. (Kılınç ve Şeker, 2024; Sönmez, 2014; Sözeri & Güney, 2011).

3. Bulgular

3.1. Merkez-liberal (Hürriyet, Milliyet, Posta) Gazetelerin Analizi

Figure 1. Merkez-liberal gazetelerin 9 Aralık 2024 Tarihli 1. sayfaları

3.1.1. Haberlerin Odak Noktası ve Perspektifi

Hürriyet’in manşeti, “Şam Düştü, Esad Kaçtı” ifadesiyle HTŞ’nin Esad rejimine karşı kazandığı zaferi bir başarı hikâyesi olarak öne çıkarmaktadır. Manşet, çarpıcı ve iddialı bir dille şekillendirilmiş, “düşüş” ve “kaçış” gibi güçlü ifadelerle dramatik bir ton kazanmıştır. “61 Yıllık Rejim Yıkıldı” alt başlığı, Esad rejiminin tarihsel sürecine vurgu yaparak devrilmenin önemini öne çıkarmaktadır. Haberdeki diğer alt başlıklar, “Sokaklarda Kutladılar” ve “Suriyeliler Artık Evine Dönebilir” gibi ifadelerle olayın toplumsal yankılarını vurgularken, “Rusya’ya Sığındı” başlığı Esad ve ailesinin geleceği hakkında bilgi vermektedir. Haber dili, dramatik gelişmelere ve sahadaki insan hikâyelerine odaklanırken, HTŞ’nin radikal kimliğinden ziyade rejim karşıtı

mücadelenin kilit aktörü olarak konumlandırıldığı görülmektedir. Bu çerçevede, Hürriyet'in perspektifi, rejimin çöküşünü dramatize ederken Türkiye'nin bölgedeki çıkarlarına dolaylı bir vurgu yapmaktadır.

Milliyet'in manşeti ise, “Anahtar Ülke Türkiye” ifadesiyle Türkiye'yi Suriye'nin yeniden inşa sürecinde vazgeçilmez bir aktör olarak konumlandırmaktadır. Bu anlatı, Türkiye'nin uluslararası alandaki etkisini vurgularken, “Barışçı çözüme yanaşmadı” alt başlığıyla rejimle müzakereye yanaşmayan gruplara eleştiri yöneltmektedir. Milliyet, olayların tarihsel ve jeopolitik boyutlarına odaklanan daha analitik bir dil benimsemekte ve Esad rejiminin zayıflığını vurgularken Türkiye'nin liderliğini yücelten bir anlatı sunmaktadır. Bu çerçevede HTŞ, tartışmalı geçmişinden uzaklaştırılarak daha nötr ve etkili bir aktör olarak ele alınmıştır. Genel perspektif, ulusal güvenlik ve stratejik çıkarlar doğrultusunda şekillenmektedir.

Posta gazetesi, sansasyonel başlıklar ve çarpıcı görsellerle dikkat çeken bir yaklaşım benimsemektedir. “13 Yıl Direndi, 11 Gün'de Düştü” manşeti, Esad rejiminin hızlı çöküşünü dramatize ederken rejime karşı zafer kazanan gruplara genel bir atıfta bulunmaktadır. Ancak, HTŞ doğrudan isimlendirilmemektedir. Alt başlıklarda, rejimin uzun süren egemenliğinin dramatik bir sonla bittiği vurgulanmış, “53 Yıllık Esad Rejimi” ifadesi kullanılmıştır. Posta, olayların duygusal ve genel bir çerçevede sunulmasına odaklanarak okuyucunun dikkatini dramatik gelişmelere yoğunlaştırmaktadır.

3.1.2. Dil ve Üslup

Hürriyet, resmi ve analitik bir usul benimsemeye özen göstermekte; savaşın yıkıcılığı ve insani etkilerine empatiyle yaklaşırken HTŞ'yi meşru bir aktör olarak sunmaktadır. “Halep, Hama ve Humus'u alan HTŞ...” gibi ifadelerle örgütün askeri kapasitesi ve gücü vurgulanmış; HTŞ gibi gruplar için kullanılan terminoloji dikkatle seçilerek tarafsız bir görünüm sağlanmaya çalışılmıştır. Milliyet, stratejik ve diplomatik bir dil benimsemektedir. Üslup, Türkiye'nin bölgesel rolünü vurgulayan ve ulusal çıkarları ima eden bir ton taşımaktadır. HTŞ'nin varlığı, Türkiye'nin bölgesel dengeleri sağlama çabalarıyla ilişkili bir şekilde dolaylı olarak ele alınmaktadır.

Posta ise daha popüler bir dil ve sansasyonel başlıklarla genç ve geniş kitlelere hitap etmeyi hedeflemektedir. Büyük puntolu başlıklar ve etkileyici görsellerle dramatik bir anlatı oluşturulmuş; HTŞ'nin kimliği ya da radikal geçmişine dair detaylara girilmeden örgüt adı anılmamıştır. Zafer, “muhaliflerin başarısı” veya “tarihi bir kırılma” şeklinde sunulmuş , “Muhalifler Şam'da” ifadesiyle Esad rejiminin çöküşü vurgulanmıştır.

3.1.3. Uluslararası Aktörlerin Rolü

Hürriyet, ABD, Rusya ve İran gibi uluslararası aktörlerin rollerini dengeli bir şekilde ele almakta; Rusya ve İran'ın Esad rejimine verdiği desteği vurgularken, Türkiye'nin bu aktörler arasındaki stratejik pozisyonuna dikkat çekmektedir. HTŞ'nin zaferi bir özgürlük mücadelesi olarak sunulurken, Türkiye'nin bölgedeki liderliği ve barışçıl rolü ön plana çıkarılmaktadır. HTŞ'nin geçmişteki radikal kimliği göz ardı edilerek, stratejik başarısı vurgulanmaktadır.

Milliyet, uluslararası aktörlerin rollerini Türkiye'nin çıkarlarıyla ilişkili bir şekilde ele almaktadır. Rusya ve ABD'nin Suriye'deki politikalarının Türkiye üzerindeki etkisi ele alınırken, Türkiye'nin diplomatik başarıları ve ittifak çabaları öne çıkarılmaktadır.

Posta, uluslararası aktörlerin rollerini daha yüzeysel bir şekilde ele almakta; Rusya ve İran'ın rejime verdiği destek kısaca belirtilmiş, ancak bu aktörlerin stratejik hedefleri veya politikaları derinlemesine analiz edilmemiştir. Haberdeki olaylar, daha çok “muhaliflerin zaferi” ve Esad

rejiminin çöküşü ifadeleriyle aktarılmış; okuyucunun ilgisi karmaşık uluslararası ilişkilerden çok dramatik gelişmelere yönlendirilmiştir.

3.1.4. Türkiye'nin Pozisyonu

Hürriyet, Türkiye'nin bölgedeki stratejik rolünü, göç politikalarını ve ulusal güvenlik kaygılarını ele almaktadır. Haberde, göçmen krizine yönelik Türkiye'nin taşıdığı yük vurgulanırken, HTŞ ile doğrudan bir ilişki tartışılmamış, ancak Türkiye'nin sınır güvenliğine dolaylı olarak işaret edilmiştir.

Milliyet, Türkiye'nin sınır ötesi operasyonları ve diplomatik hamlelerini ön plana çıkarmaktadır. Haberlerde, Türkiye'nin Suriye'deki insani ve askeri rolleri olumlu bir çerçevede sunulurken, HTŞ'nin bölgedeki etkisi Türkiye'nin radikalleşmeyi önleme çabalarıyla ilişkili olarak aktarılmıştır.

Posta, Türkiye'nin bölgedeki stratejik pozisyonunu doğrudan ele almamakla birlikte, Türk bayrağını ve muhaliflerin zafer anlarını gösteren görseller aracılığıyla dolaylı bir destek algısı yaratmaktadır. Göç politikaları ya da Türkiye'nin bölgedeki askeri varlığı, gazetenin sansasyonel ve yüzeysel yaklaşımı nedeniyle ele alınmamıştır.

3.1.5. Sığınmacılar, Heyet Tahrir el-Şam (HTŞ) ve Bölgedeki Rolü

Hürriyet, sığınmacılar konusuna geniş yer vermekte; Türkiye'nin insani yardımları ve uluslararası toplumun sorumluluklarını tartışmaktadır. Haberde HTŞ, genellikle dolaylı olarak ve bir terör örgütü kimliğiyle ele alınmış; ancak örgütün başarısının kutlanması ve Türkiye'nin stratejik rolü öne çıkarılmıştır.

Milliyet, sığınmacıları, Türkiye'nin taşıdığı yükün altını çizmek için kullanmaktadır. Haberlerde, Suriyeli göçmenler aracılığıyla Türkiye'nin uluslararası destek ihtiyacı vurgulanırken, HTŞ'nin bölgedeki rolü, radikalleşmeyi kontrol altına alma çabalarıyla ilişkili bir şekilde sunulmaktadır.

Posta, sığınmacılar konusuna yetersiz yer vermekte veya tamamen görmezden gelmektedir. HTŞ'nin kimliği ve bölgedeki rolü, dramatik olayların bir parçası olarak yüzeysel şekilde ele alınmıştır. Haberlerde, siyasi grupların isimlendirilmesi yerine genellikle "muhalifler" ifadesi kullanılmıştır. Posta'nın üslubu, rejimin çöküşünü daha dramatik ve sansasyonel bir şekilde sunmaya odaklanmaktadır.

3.1.6. Genel Değerlendirme ve Karşılaştırma

Hürriyet, analitik ve resmi bir yaklaşım benimseyerek Türkiye'nin uluslararası bağlamdaki pozisyonunu dengelemeye çalışmaktadır. HTŞ gibi gruplara genellikle dolaylı atıfta bulunulmuş ve örgütün stratejik başarısı vurgulanmıştır. Bu çerçevede, Türkiye'nin çıkarlarına yönelik pragmatik bir perspektif sergilenmiştir.

Milliyet, stratejik ve diplomatik bir çerçevede sunmaktadır. Türkiye'nin ulusal çıkarları ve uluslararası alandaki rolüne vurgu yaparken, uluslararası ilişkileri ön plana çıkarmaktadır.

Posta, popüler ve sansasyonel bir üslupla olayları dramatize etmekte ve daha geniş bir okuyucu kitlesine hitap etmektedir. HTŞ'nin kimliği ve bölgedeki etkileri yüzeysel bir şekilde ele alınırken, Türkiye'nin pozisyonu dolaylı mesajlarla desteklenmektedir. Daha eleştirel medya organları HTŞ'nin radikal geçmişine vurgu yaparken, Posta bu noktayı genellikle görmezden gelmiş ve olayları daha yüzeysel bir söylemle aktarmıştır.

Bu çerçeve, merkez-liberal gazetelerin Suriye'deki olayları ifade biçimlerini ve HTŞ gibi aktörleri ele alışlarını kapsamlı bir şekilde analiz etmektedir. Aşağıda, merkez-liberal gazetelerin (Hürriyet, Milliyet, Posta) içerik analizine uygun bir tablo tasarımı verilmiştir. Bu tablo,

gazetelerin manşetleri, kullanılan kavramlar, görseller, haberin tonlaması (olumlu, olumsuz, nötr) ve konumlandırılması gibi unsurları karşılaştırmalı olarak analiz etmektedir.

Tablo 3. Merkez-liberal gazetelerin karşılaştırmalı analizi

Gazete	Manşet (Başlık)	Kavramlar	Görseller	Tonlama (Olumlu/Olumsuz/Nötr)	Haberin Konumlandırılması
Hürriyet	Şam Düştü, Esad Kaçtı	Öne çıkan kavramlar: - Sığınmacılar - Güvenlik - Diplomasi	Görsel türü: - Sahadaki olaylar - Haritalar - İnsani kriz fotoğrafları	Nötr: - Türkiye'nin pozisyonu dengeli bir şekilde sunuluyor.	Manşet veya sürmanşet: Haber genellikle üst kuşakta yer alır, dikkat çekicidir.
Milliyet	Anahtar Ülke Türkiye	Öne çıkan kavramlar: - Jeopolitik - Strateji - Türkiye'nin rolü	Görsel türü: - Liderler - Diplomatik toplantılar - Askeri operasyonlar	Olumlu:- Türkiye'nin başarısını vurgular.	Manşet veya orta kuşak: Haber stratejik bir bağlamda sunulur.
Posta	13 Yıl Direndi, 11 Günde Düştü	Öne çıkan kavramlar: - Dramatik olaylar - İnsani etkiler	Görsel türü: - Büyük ve sansasyonel fotoğraflar - Çarpıcı görseller	Olumlu veya dramatik: - Duygusal bir çerçeve sunar.	Alt kuşak veya tam sayfa: Görsellerle desteklenmiş geniş bir haber sunumu.

Tablo 3, incelendiğinde, gazetelerin Suriye iç savaşına dair kullandığı söylemlerle ilgili şu tespitler yapılabilir:

Hürriyet'te, Suriye iç savaşına dair gelişmeler nötr bir tonla ele alınmış ve Türkiye'nin pozisyonu dengeli bir yaklaşımla sunulmuştur. Kullanılan görsellerde sahadaki olayların dramatik boyutunu yansıtan haritalar ve insani kriz fotoğraflarına yer verilmiş, bu sayede okuyuculara olayların hem insani hem de stratejik yönleri aktarılmıştır. Haber, genellikle manşet veya sürmanşet olarak sunularak dikkat çekici bir konumda yer almıştır. Öne çıkan kavramlar, sığınmacılar, güvenlik ve diplomasi ekseninde yoğunlaşarak haberin geniş bir perspektiften ele alındığını göstermektedir.

Milliyet, Türkiye'nin rolünü olumlu bir biçimde ele alıp jeopolitik ve stratejik boyutlara odaklanmıştır. Görsellerde liderlerin ve diplomatik toplantıların görülmesiyle birlikte askeri operasyonlara da yer verilmiş, Türkiye'nin başarılarını vurgulayan bir tonlama benimsenmiştir. Haberler, stratejik bağlamı destekleyen manşet veya orta kuşakta sunularak okuyucuların dikkatini çekmeyi hedeflemiştir.

Posta, olayın dramatik ve insani etkilerini öne çıkaran bir yaklaşım benimsemiştir. Görsellerde sansasyonel ve büyük fotoğraflar tercih edilerek haberin duygusal boyutu güçlendirilmiştir. "13 Yıl Direndi, 11 Gün'de Düştü" başlığıyla olayın dramatik yönü vurgulanmış ve haber, genellikle alt kuşak veya tam sayfa sunularak geniş bir çerçeveye aktarılmıştır. Duygusal bir söylem benimsenerek dramatik ve etkileyici bir tonlama tercih edilmiştir.

3.2. Hükümet Yakın Gazetelerin (Akşam, Sabah, Türkiye) Analizi

Figure 2 Hükümet yakın gazetelerin 9 Aralık 2024 1. sayfaları

3.2.1. Haberlerin Odak Noktası ve Perspektifi

Akşam gazetesi, hükümete yakın bir duruş sergileyerek, HTŞ ve Suriye’deki gelişmelere ilişkin haberlerinde hükümet söylemiyle uyumlu bir dil benimsemektedir. Manşette yer alan “SDG-PKK Bağı Büyük Tehlike” ifadesi, Türkiye’nin güvenlik kaygılarını ve dış politika önceliklerini yansıtmaktadır. Haberin ana odak noktası, Esad rejiminin çöküşü ve Türkiye destekli operasyonlarla elde edilen başarılarıdır. “Yeni Suriye Bayramı” ve “Esad Kaçtı, Tarihi Zafer” gibi ifadelerle zafer atmosferi yaratılmış ve Türkiye’nin bölgesel rolü merkeze alınmıştır. Bu yaklaşım, gazetenin bölgesel ve ulusal güvenlik perspektiflerini ön planda tuttuğunu göstermektedir.

Sabah gazetesi, Esad rejiminin çöküşünü “dönüş” hikâyesi üzerinden ele almakta ve “Zulüm Bitti, Dönüş Zamanı” manşetiyle Suriyelilerin evlerine dönüşünü vurgulamaktadır. Haberde, Suriye Milli Ordusu’nun (SMO) başarıları ve Türkiye’nin liderliği belirgin bir şekilde öne çıkarılmıştır. “PKK/YPG’nin Batıdaki Son İnine de Girildi” ifadesi, Türkiye’nin PKK/YPG’ye yönelik operasyonlarını vurgularken, HTŞ’den dolayı bir biçimde bahsetmektedir. Haber dili, terör tehdidini genelleyerek Türkiye’nin askeri operasyonlarının meşruiyetini desteklemektedir.

Türkiye gazetesi, haberlerini sembolik mekânlar ve dini temalar ekseninde kurgulamaktadır. Haberin odak noktası, Emevi Camii gibi tarihi ve manevi öneme sahip mekânların “kurtuluşu” ile Suriye’nin özgürleşmesine dayandırılmıştır. “Emevi Camii’nde Şükür Secdesi” başlığı, zaferin dini bir bağlamda ele alınmasını sağlayarak Türkiye’nin liderliğini kutsal bir görev olarak sunmaktadır.

3.2.2. Dil ve Üslup

Akşam gazetesi, coşkulu ve kutlama havasını yansıtan bir dil kullanarak, gelişmeleri “tarihi bir dönüş noktası” olarak sunmaktadır. Esad rejimi, “katliam ve zulmün temsilcisi” olarak betimlenmiş; buna karşılık Türkiye’nin politikaları “barış ve huzurun teminatı” olarak tanımlanmıştır. Bu dil, okuyucuda zafer duygusu yaratırken, Türkiye’nin bölgedeki rolünün meşruiyetini pekiştirmeyi hedeflemektedir.

Sabah gazetesi, pozitif ve umut dolu bir dil benimseyerek, “tarihi zafer”, “yeni başlangıç” gibi ifadelerle savaşın sona erdiği mesajını vermektedir. “Zulüm Bitti, Dönüş Zamanı” ifadesi, Suriyelilerin evlerine dönüşünü savaş sonrası istikrarın bir sonucu olarak sunmaktadır. Aynı zamanda, “PKK/YPG’nin Batıdaki Son İnine de Girildi” gibi ifadelerle tehdit algısını güçlendirmekte ve Türkiye’nin politikalarını destekleyen söylemlere yer verilmektedir.

Türkiye gazetesi, dini ve sembolik bir dil tercih ederek, zaferi manevi bir bağlama oturtmaktadır. “Şükür secdesi” gibi ifadeler, zaferi hem insani hem de kutsal bir görev olarak sunmakta ve okuyucuda zaferin ahlaki bir üstünlükle kazanıldığı izlenimini oluşturmaktadır.

3.2.3. Uluslararası Aktörlerin Rolü

Akşam gazetesi, uluslararası aktörlerin rollerine dolaylı bir şekilde yer vermekte ve olayları Esad rejiminin zayıflığı üzerinden değerlendirmektedir. Haberde “Rusya’ya kaçış” vurgusuyla Esad rejiminin uluslararası desteğini kaybettiği mesajı öne çıkarılmaktadır. ABD ve Rusya’nın stratejik pozisyonlarına yüzeysel bir şekilde değinilirken, bu aktörlerin Türkiye üzerindeki etkileri detaylandırılmamıştır. Esad rejiminin çöküşü, olayların ana eksenini oluşturulmaktadır.

Sabah gazetesi, uluslararası aktörlerin rollerine sınırlı bir yer ayırarak daha çok Türkiye’nin Suriye’deki operasyonlarına odaklanmıştır. Esad rejiminin çöküşü “zulmün sonu” olarak tanımlanırken, PKK/YPG’ye karşı kazanılan zaferlerle Türkiye’nin askeri gücü ve liderliği ön plana çıkarılmaktadır. Bu anlatım, Türkiye’nin insani ve stratejik liderliğini vurgulamaktadır.

Türkiye gazetesi, uluslararası aktörlerin etkisini geri planda bırakarak, rejimin zayıflığı ve Türkiye’nin zaferini öne çıkarmaktadır. Rusya’nın Esad rejimine verdiği destek kısaca ele alınırken, Türkiye’nin Suriye halkını kurtarma rolü ana tema olarak sunulmaktadır. Uluslararası aktörlerin stratejik hamleleri yüzeysel bir şekilde ele alınsa da, rejimin zayıflığı ve Türkiye’nin insani liderliği ön plandadır.

3.2.4. Türkiye’nin Pozisyonu

Akşam gazetesi, Türkiye’yi bölgede barış ve istikrarı getiren lider bir ülke olarak sunmaktadır. Operasyonların başarısı, Suriye halkının mutluluğu ve geleceği ile doğrudan ilişkilendirilmiş; bu söylemler, Türkiye’nin bölgedeki varlığının meşruiyetini pekiştirme amacı gütmüştür. Haber dili, hem askeri hem de insani başarıları vurgulayarak Türkiye’nin bölgesel etkinliğini desteklemektedir.

Sabah gazetesi, Türkiye’nin Suriye’deki rolünü insani ve stratejik liderlik bağlamında ele almaktadır. “Dönüş Zamanı” vurgusu, Türkiye’nin askeri başarılarının ötesinde, Suriyelilerin evlerine dönüşünü kolaylaştıran bir barış gücü olarak sunulmaktadır. Bu anlatım, Türkiye’nin ulusal ve uluslararası kamuoyunda olumlu bir algı oluşturmaya hedeflemektedir.

Türkiye gazetesi, Türkiye’yi Suriye’de hem askeri hem de manevi bir kurtarıcı olarak idealize etmektedir. Emevi Camii gibi semboller, Türkiye’nin liderliğini ve barış getirici rolünü güçlendiren öğeler olarak kullanılmış; bu pozisyon, sorgusuz bir olumlama ile desteklenmiştir.

3.2.5. Sığınmacılar, Heyet Tahrir el-Şam (HTŞ) ve Bölgedeki Rolü

Akşam gazetesi, sığınmacıların geri dönüşünü “büyük bir başarı ve mutluluk” çerçevesinde aktarırken, HTŞ’den doğrudan bahsetmemiş; terörle mücadele vurgusu ise SMO’ya atfedilmiştir.

Sabah gazetesi, “Evlerinize Dönün” mesajıyla sığınmacıların geri dönüşünü teşvik etmiş ve bunu Suriye’deki istikrarın bir sonucu olarak sunmuştur. HTŞ haberlerde dolaylı olarak yer alırken, PKK/YPG’ye odaklanılmış; görseller ise genellikle kutlama yapan Suriyeliler ve askeri operasyonlara dair sahnelerden oluşmaktadır. “Sınırdaki Büyük Yoğunluk” başlığı altında,

sığınmacıların dönüşü görsel bir kanıt olarak sunulmuş; rejimin sonu dramatik bir anlatıyla desteklenmiştir.

Türkiye gazetesi, sığınmacıların geri dönüşünü Türkiye'nin barışı sağlama çabalarının bir sonucu olarak sunmuş; HTŞ haberlerde görmezden gelinmiş, odak YPG ve Esad rejimine yöneltilmiştir. Görsellerde genellikle mutlu sığınmacılar ve sembolik mekânların kurtuluşunu kutlayan sahneler yer almıştır.

3.2.6. Genel Değerlendirme ve Karşılaştırma

Hükümet yakını medya organları, Suriye'deki gelişmeleri benzer şekilde ele almış; ancak vurgular farklılaşmıştır. Tüm gazeteler, Türkiye'nin liderliğini ve operasyonların başarısını vurgulamış; HTŞ'yi sistematik olarak görmezden gelerek terörle mücadeleyi YPG odaklı bir bağlama oturtmuştur. Esad rejimi “zulüm” ve “baskı” ile özdeşleştirilmiş; rejimin çöküşü ise bir “zafer” olarak sunulmuştur.

Akşam gazetesi, daha siyasi bir dil kullanırken; Türkiye gazetesi, dini ve manevi çağrışımlarla dolu bir üslup tercih etmiştir. Sabah gazetesi ise sığınmacıların geri dönüşüne dair daha kapsamlı bir vurgu yaparak bu durumu “normalleşmenin” başlangıcı olarak sunmuştur. Bu gazeteler, Türkiye'nin bölgesel politikalarına destek veren bir bakış açısıyla hareket etmiş ve ulusal-uluslararası kamuoyunda Türkiye'nin haklılığını savunmuştur.

Tablo 4. Hükümet yakın gazetelerin içerik analizi

Gazete	Başlıklar	Kavramlar	Görseller	Tonlama	Haberin Konumlandırılması
Akşam	“Yeni Suriye Bayramı”, “Bayrak Değişti”, “Minnettarız”	Zafer, rejimin çöküşü, destek	Esed'in kaışı, kutlama görüntüleri, harita ve bayrak	Olumlu	Manşet
Sabah	“Zulüm Bitti, Dönüş Zamanı”, “Son İninde De Girildi”	Zulmün sonu, güvenlik, dönüş	Mülteciler, askeri harekâtlar, liderlerin fotoğrafları	Olumlu	Manşet
Türkiye	“Emevi Camii'nde Şükür Secdesi”, “Menbiç de Tamam”	Manevi zafer, istikrar, barış	Cami görüntüleri, askerler, zafer kutlamaları	Olumlu	Manşet, orta kuşak

Tablo 4, hükümete yakın gazetelerin Suriye'deki gelişmeleri nasıl aktardığını özetlemektedir. Her bir gazete, haberlerini benzer bir olumlu tonla sunarak Türkiye'nin askeri ve politik başarılarını vurgulamıştır. Başlıklar, zafer ve değişim temalarına odaklanırken, kullanılan kavramlar çoğunlukla Türkiye'nin rolünü yüceltmeye yöneliktir. Görseller ise Esad rejiminin çöküşünü simgeleyen sahneler, Türkiye'nin operasyonlarını destekleyen askerî görüntüler ve zafer kutlamalarını yansıtan karelerden oluşmaktadır.

Gazeteler, haberlerini genellikle manşetten vermiş ve Türkiye'nin Suriye'deki liderliğini vurgulayan güçlü bir anlatı oluşturmuştur. Akşam gazetesi, rejim değişikliğini kutlayarak halkın minnettarlığını öne çıkarmış; Sabah gazetesi, zulmün bitişi ve mültecilerin dönüşüne odaklanmıştır. Türkiye Gazetesi ise zaferi manevi bir bağlama yerleştirerek, bunu Emevi Camii gibi sembollerle desteklemiştir.

Tablodaki analiz, hükümet yakın medya organlarının benzer temalar üzerinden okuyucularına olumlu bir Suriye politikası sunduğunu göstermektedir. Üç gazetede de haberler, ana haber manşet veya sürmanşet olarak sunulmuş ve genellikle tam sayfa olarak yer bulmuştur.

3.3. Muhafazakâr İslamcı (Karar, Milli Gazete, Yeni Akit) Gazetelerin Analizi

Figure 3. Muhafazakâr İslamcı gazetelerin 9 Aralık 2024 1. sayfaları

3.3.1. Haberlerin Odak Noktası ve Perspektifi

Karar gazetesi, Suriye’deki rejim değişikliğini “Baas rejiminin sona ermesi” ve “Esad diktatörlüğünün yıkılması” şeklinde aktarmış, bu gelişmeyi halkın zaferi ve Suriye’nin yeni bir döneme girişi olarak sunmuştur. Haberde, rejim değişikliği sonrasında başlayan “yeni dönem” vurgusu ile toplumsal umut, istikrar ve dönüşüm mesajları öne çıkmıştır.

Milli Gazete, Esad rejiminin çöküşünü “tarihi bir kurtuluş günü” olarak tanımlamış ve halkın sevincine vurgu yapmıştır. “61 Yıllık Esad Rejimi Devrildi” ve “Halk Sokaklara Döküldü” başlıkları, Esad rejiminden kurtuluşu kolektif bir başarı olarak sunmakta, haberde on binlerce siyasi mahkûmun serbest bırakılması ve halkın coşkusu gibi insani boyutlar ön plana çıkmıştır. Ayrıca, rejimin çöküşü bir dönüm noktası olarak değerlendirilmiş ve Suriyelilere yeni bir umut mesajı verilmiştir.

Yeni Akit ise Esad rejiminin yıkılmasını dini ve milli bir zafer olarak sunmuş, “Baas Diktası Çöktü, Katil Esad Kaçtı” başlığıyla dramatize etmiştir. Haberde, Heyet Tahrir el-Şam (HTŞ) ve Suriye Milli Ordusu (SMO), “rejimin sonlandırıcıları” olarak öne çıkmakta, halkın coşkusu ve “zafer bayramı” kutlamaları geniş bir şekilde aktarılmaktadır.

3.3.2. Dil ve Üslup

Karar gazetesi, analitik ve dengeli bir dil kullanarak gelişmeleri çok boyutlu bir bakış açısıyla ele almıştır. Uzman görüşlerine sıkça yer verilmiş, bu da haberlere daha tarafsız bir ton katmıştır. HTŞ ve SMO liderlerinin açıklamalarına yer verilmiş, ancak bu gruplar yüzeysel bir biçimde ele alınmıştır. Kullanılan dil, genelde objektif bir şekilde kullanılmış ve okurun eleştirel bir perspektif geliştirmesine olanak tanımıştır.

Milli Gazete, duygusal ve dramatik bir üslup benimseyerek halkın mutluluğunu ön plana çıkarmıştır. “Halk sokaklara döküldü” gibi ifadeler, rejimden kurtuluşun coşkusunu vurgulamaktadır. Ancak HTŞ ve diğer tartışmalı gruplar hakkında daha temkinli bir dil kullanılmış, bu durum gazetenin genel olumlu tonunun korunmasına hizmet etmiştir.

Yeni Akit gazetesi, yoğun dini ve duygusal çağrışımlar içeren bir dil kullanmış, rejimi sert bir şekilde eleştiren “Mazlum kanı akıtmaya doymayan Esad” gibi ifadelerle vurgu yapmıştır.

Kurtuluşu kutlayan “tekbir getirildi, tatlı ikramı yapıldı” gibi betimlemeler olumlu bir hava yaratmaktadır. HTŞ ve SMO ise açıkça “kahramanlar” olarak yüceltilmiş ve haberler meşrulaştırıcı bir üslub ile sunulmuştur.

3.3.3. Uluslararası Aktörlerin Rolü

Karar gazetesi, uluslararası aktörlerin (Rusya, ABD, Türkiye) rollerini dengeli bir şekilde analiz etmiştir. Esad rejiminin yıkılmasının uluslararası dengeler ve çıkarlar üzerindeki etkileri geniş bir biçimde ele alınmıştır. Rusya’nın rejime verdiği desteğin son bulması ve ABD’nin bölgedeki çıkarları, olayların seyrini belirleyen faktörler olarak tartışılmıştır. Türkiye’nin rolü ise önemli bir aktör olarak sunulmuş, ancak diğer ülkelerle kıyaslandığında aşırı bir liderlik vurgusu yapılmamıştır.

Millî Gazete, uluslararası aktörlerin rolünü sınırlı bir şekilde ele almış ve halkın başarısına vurgu yapmıştır. Esad rejiminin çöküşünün uluslararası dengeler üzerindeki etkisi daha az vurgulanmış, bunun yerine halkın zaferi ve coşkusu merkeze alınmıştır. Türkiye’nin yanı sıra diğer ülkelerin olaylardaki etkisi dolaylı bir biçimde aktarılmıştır.

Yeni Akit, uluslararası aktörleri, rejimin yıkılmasından sonraki süreçte “bölgeye huzur getirme” amacıyla rol oynayacak taraflar olarak ele almıştır. Türkiye’nin liderliği ön plana çıkarılmış ve “Ankara’dan demokrasiye geçiş için rehberlik” beklentisi dile getirilmiştir. Diğer aktörlerin rolü ise daha arka planda kalmıştır.

3.3.4. Türkiye’nin Pozisyonu

Karar gazetesi, Türkiye’nin Suriye’deki sürece olan katkısını etkin bir aktör olarak sunmakta, ancak abartılı bir liderlik söylemi kullanılmamaktadır. Haberin dili, Türkiye’nin politikalarını meşrulaştırmaktan ziyade analitik bir değerlendirme yapmayı hedeflemiştir. Türkiye’nin sınır güvenliği ve bölgesel etkisi, uluslararası dengelerle bağlantılı bir şekilde ele alınmıştır.

Millî Gazete, Türkiye’yi hem insani yardım sağlayan bir komşu hem de bölgedeki istikrarı destekleyen bir lider olarak sunmuştur. Ancak bu vurgu, diğer hükümete yakın gazeteler kadar güçlü bir şekilde yapılmamış, Türkiye’nin Suriye halkına verdiği destek ve Suriyelilerin geleceğini inşa etme sürecindeki rolü daha genel bir perspektifle aktarılmıştır.

Yeni Akit, Türkiye’yi “bölgenin yeni siklet merkezi” olarak tanımlamış ve Suriye’deki liderliği vurgulamıştır. Cumhurbaşkanı Erdoğan’ın ve ekibinin, “bölgeye huzur ve istikrar getirecek aktörler” olarak sunulması, gazetenin siyasi duruşuyla uyumlu bir şekilde aktarılmıştır. Türkiye’nin Suriye halkına yardım etme ve bölgesel istikrar sağlama konusundaki rolü sıkça tekrarlanmıştır.

3.3.5. Sığınmacılar, Heyet Tahrir el-Şam (HTŞ) ve Bölgedeki Rolü

Karar gazetesi, HTŞ’yi haberde dolaylı bir biçimde ele almış ve grup hakkında ideolojik ya da tartışmalı yönleri girmemiştir. Sığınmacıların geri dönüşü konusunda gazete nötr bir duruş sergilemiş, bunu siyasi ve toplumsal etkilerle ilişkilendirmiştir. Esad rejiminin yıkılmasının, sığınmacıların geri dönüşüne olan potansiyel etkileri değerlendirilmiş, ancak bu süreçle ilgili kesin bir yönlendirme yapılmamıştır.

Millî Gazete, HTŞ’nin rolüne dair herhangi bir doğrudan yorum yapmamış, grup dolaylı bir şekilde haberde yer bulmuştur. Sığınmacılar konusu ise “vatanlarına dönüş” söylemi üzerinden sunulmuş ve Esad rejiminden kurtuluşun yalnızca Suriye içindeki Suriyeliler için değil, dışarıdaki Suriyeliler için de bir umut kaynağı olduğu ifade edilmiştir.

Yeni Akit, HTŞ ve SMO'yu rejimin devrilmesindeki “kahramanlar” olarak tanımlamış ve askeri başarılarının altını çizmiştir. Gazetenin üslubu, bu grupların zaferdeki rolünü öne çıkararak meşrulaştırma eğilimindedir. Ayrıca, sığınmacıların geri dönüşüne dair “artık ülkelerine dönebilirler” mesajı açıkça verilmiş ve Esad rejiminin sonunun, Suriyeliler için yeni bir dönemin başlangıcı olduğu ifade edilmiştir.

3.3.6. Genel Değerlendirme ve Karşılaştırma

Karar, Millî Gazete ve Yeni Akit gazeteleri, Suriye'deki rejim değişikliğine dair haberlerde farklı bakış açıları ve dil kullanımlarıyla dikkat çekmektedir. Bu gazeteler, Esad rejiminin çöküşünü ve ardından gelen halk hareketlerini farklı ideolojik bağlamlarda ele alırken, olayları dinamik ve ideolojik bakış açılarına göre yorumlamaktadırlar. Karar, olayları daha analitik bir şekilde ele alırken, Millî Gazete halkın zaferine ve coşkusuna odaklanmış, Yeni Akit ise dini ve milli vurgularla olayları dramatize etmiştir. Uluslararası aktörlerin rolleri ve Türkiye'nin bölgedeki etkisi ise gazeteler arasında farklı derecelerde vurgulanmıştır. Karar, daha dengeli bir yaklaşım benimsemişken, Yeni Akit Türkiye'nin liderliğini daha güçlü bir şekilde öne çıkarmıştır. Ayrıca, HTŞ ve sığınmacılar gibi bölgedeki aktörlerin haberlere yansımaları, her bir gazetenin tutumunu ve ideolojik yönelimlerini yansıtan önemli bir gösterge olmuştur. Bu bağlamda, gazetelerin dili ve üslubunun, haberin içeriği ve toplumdaki algıyı nasıl şekillendirdiği, her gazetenin ideolojik duruşunu daha iyi anlamamıza olanak tanımaktadır.

Tablo 5. Muhafazakâr İslamcı gazetelerin içerik analizi tablosu

Gazete Manşet (Başlıklar)	Kavramlar	Görseller	Haberin Tonu	Haberin Konumlandırılması
Karar - Esad rejimi çöktü	Yeni dönem, kanlı rejim, sona erdi	- Kutlama yapan siviller- Şam'ın harabe görüntüsü- Suriyelilerin bayraklarla sokakta olması	Nötr (analitik bir dil)	Manşet + Tam Sayfa
Millî Gazete - Esad diktatörlüğü sona erdi	Zafer günü, hapishaneler boşaltıldı, özgürlük	- Suriyeli ailelerin sevindiği anlar- Mahkûmların hapishaneden çıkışı- Bayram havası görüntüleri	Olumlu (duygusal bir ton)	Manşet + Orta Kuşak
Yeni Akit - Katil Esad kaçtı- Mazlumların kanını döken diktatör devrildi- HTŞ ve SMO zaferin kahramanları	Katil diktatör, mazlumlar, zafer, kahramanlık	- Tekbir getiren kalabalıklar- Camide kutlama yapan Suriyeliler- Tatlı ve çikolata dağıtımı	Olumlu (destekleyici ve coşkulu bir dil)	Manşet + Sürmanşet + Alt Kuşak

Yukarıdaki Tablo 5, üç farklı gazetenin, Suriye'deki Esad rejiminin çöküşüne ilişkin haberlerinin başlıklarını, kullanılan kavramları, görselleri ve haberin genel tonunu özetlemektedir. Ayrıca, haberlerin yer aldığı sayfa veya konumlar da belirtilmiştir.

Karar Gazetesi, Esad rejiminin sonunu analitik bir dil kullanarak, “yeni bir dönemin başlangıcı” olarak değerlendirmiştir. Haberde, halkın zafer kutlamaları ve Şam'ın harabe görüntüleri ön plana çıkarılmıştır. Bu sunum, haberin genel tonunun nötr olduğunu ve olayların farklı boyutlarına odaklanıldığını yansıtmaktadır. Gazete, rejim değişikliğinin toplumsal ve siyasi etkilerini dengeli bir şekilde ele alarak, olayları farklı açılardan incelemeyi tercih etmiştir.

Millî Gazete ise haberini duygusal bir tonla sunarak, Suriyelilerin zafer sevincini ve özgürlük kazanımlarını vurgulamıştır. Haberde, halkın coşkusu ve kutlama anları ön plana çıkarken, görsellerde de bu sevinç anlarının izleyiciye aktarılması sağlanmıştır. Manşet, duygusal bir vurgu yaparak, özgürlük ve halkın başarısını kutlamaktadır. Gazetenin haberin içeriğine verdiği önem, orta kuşak düzenlemesiyle de pekiştirilmiştir.

Yeni Akit, daha coşkulu ve destekleyici bir dil kullanmış, Esad rejiminin çöküşünü dini ve millî bir zafer olarak sunmuştur. HTŞ ve SMO, zaferin “kahramanları” olarak yüceltilmiş, görsellerde ise dini temalı kutlamalar ve sosyal coşku ön plana çıkarılmıştır. Gazete, bu önemli gelişmeyi geniş bir alanla işleyerek, manşet, sürmanşet ve alt kuşak gibi farklı konumlarda geniş bir yer ayırmıştır. Bu, gazetenin konuya verdiği önemin bir göstergesi olup, Esad rejiminin çöküşüne ilişkin görüşlerini güçlü bir şekilde yansıtmaktadır.

3.4. Muhafazakâr Milliyetçi Gazetelerin Analizi

Figure 4. Muhafazakâr milliyetçi gazetelerin 9 Aralık 2024 1. sayfaları

3.4.1. Haberlerin Odak Noktası ve Perspektifi

TürkGün Gazetesi'nin birinci sayfası, haberlerin odağını Suriye iç savaşı sonrası gelişen siyasi ve askeri olaylara yerleştirmiştir. Manşet ve yan başlıklarda kullanılan ifadeler, Türkiye'nin Suriye politikası ve bölgesel çıkarlarını destekleyen bir perspektif sunmaktadır. Özellikle “Şam düştü, Esad kaçtı” başlığı, rejim karşıtı grupların başarısını ve mevcut düzenin çöküşünü dramatize etmektedir. Gazete, doğrudan rejim karşıtı grupları desteklemese de, bu grupların zaferini ve Türkiye'nin tutumunu dolaylı bir şekilde olumlu bir bakış açısıyla ele almıştır. Bu durum, haberlerin odak noktasında hükümet politikaları ile uyumlu bir yaklaşım sergilendiğini göstermektedir.

YeniBirlik Gazetesi'nde ise birinci sayfa, “Esad Devrildi” başlığıyla Suriye'deki rejim değişikliğine odaklanmaktadır. Gazete, rejimin çöküşünü tarihsel bir dönüm noktası olarak ele alırken, bu gelişmenin Suriye halkı ve Türkiye için olumlu bir gelişme olduğuna dair bir mesaj vermektedir. Haberde, rejim karşıtı söylem ön plana çıkmakta ve Esad yönetimi bir tehdit unsuru olarak sunulmaktadır. Aynı zamanda muhaliflerin zaferi kutlanarak, hükümetin dış politikasını pekiştiren bir perspektif benimsenmektedir.

Yeniçağ Gazetesi'nin birinci sayfasında ise, "Mazeret Sona Erdi, Şimdi Dönüş Vakti!" ifadesi yer almakta ve bu başlık, Suriye'deki savaş sonrası Esad rejiminin çöküşüne ilişkilendirilmektedir.

Mültecilerin dönüşü, bir zorunluluk gibi gösterilmekte ve rejim karşıtı gruplara dolaylı bir olumlu mesaj verilmektedir. Haberlerde hem yerel hem de uluslararası perspektifler dikkate alınmıştır. Göçmenlerin ülkelerine dönüşü, zafer kutlamaları ve Türkiye'nin bu süreçteki rolü, gazetenin ana temaları arasında yer almaktadır. Bu haber, dramatik ve çarpıcı bir üslupla sunulmuş olup, görsellerle desteklenerek okuyucunun duygusal olarak etkilenmesi hedeflenmiştir.

3.4.2. Dil ve Üslup

TürkGün Gazetesi'nde kullanılan dil, okuyucuyu etkileyen güçlü ve çarpıcı ifadelerle karakterize edilmiştir. Manşet ve alt başlıklarda kullanılan ifadeler, örneğin “Teröristlere geçit yok” gibi tehditkâr ifadeler, duygusal bir etki yaratırken, “Bayrak değişimi” gibi ifadeler, zafer ve umut temalarını vurgulamaktadır. Dil, dramatik bir etki yaratmayı amaçlamakta; ancak bazen netlikten uzak, dolaylı anlatımlar kullanılmaktadır. Örneğin, HTŞ doğrudan ismiyle anılmamaktadır, bunun yerine "rejim karşıtı gruplar" gibi genel ifadeler tercih edilmektedir. Bu yaklaşım, okuyucuda grup hakkında açık bir yargı oluşturmak yerine, dolaylı bir algı yönetimi amacı gütmektedir.

YeniBirlik Gazetesi, dramatik ve güçlü ifadelerle dikkat çekmeye çalışmaktadır. Başlıklar, “61 Yıllık Baas Rejimi Çöktü” ve “Milyonlarca Suriyeli Artık Geri Dönebilir” gibi ifadelerle büyük bir zafer ve umut mesajı sunmaktadır. Gazetenin kullandığı dil, belirgin şekilde hükümetin dış politika duruşunu desteklemektedir. Görsel unsurlar da, mesajın etkisini artırmak amacıyla kullanılmıştır. Üslup, iddialı ve ajite edici bir tonda kalmaktadır.

Yeniçağ Gazetesi'nde ise, HTŞ'nin adı doğrudan anılmasa da, "rejime karşı haklı bir güç" gibi nötr ifadelerle desteklenen muhalif grupların rolü vurgulanmaktadır. Manşet ve alt başlıklarda, çarpıcı ve etkileyici bir dil kullanılarak dramatik bir dil oluşturulmuştur. “61 Yıllık Baas Rejimi Yıkıldı” gibi ifadeler, savaşın sona erdiği ve büyük bir dönüm noktasının yaşandığı mesajını iletmektedir. Haberde kullanılan dil, akıcı olmakla birlikte, yer yer duygusal ve dramatik öğeler ön plana çıkmaktadır. Örneğin, “Havai fişekli kutlama” ifadesi, görsellerle desteklenen olayların atmosferini tasvir ederken, okuyucuyu etkileyici bir biçimde yönlendirmektedir. Ancak, bu tarz ifadeler akademik bir metinde tarafsızlık açısından dikkatle ele alınmalıdır.

3.4.3. Uluslararası Aktörlerin Rolü

TürkGün Gazetesi, uluslararası aktörlerin rollerine dair haberlerde yalnızca yüzeysel bilgilere yer vermektedir. Özellikle İsrail'in kimyasal tesislere saldırısı, Rusya'nın üslerinden çekilmesi ve İran Büyükelçiliği'ne yapılan saldırılar, bölgedeki güç dengelerinin nasıl değiştiğini ortaya koymaktadır. Ancak bu aktörlerin rolleri üzerine daha derinlemesine bir analiz yapılmamış, yüzeysel haber değerine odaklanılmıştır. TürkGün'ün uluslararası aktörlere yaklaşımı, Türkiye'nin bölgesel çıkarlarını destekleyecek şekilde şekillenmiştir; ancak akademik bir bağlamda bu aktörlerin etkisi daha ayrıntılı ele alınabilir.

YeniBirlik Gazetesi, AB, Baerbock ve Macron'un demeçlerine yer vererek, uluslararası aktörlerin Suriye'deki rejim değişikliğini olumlu karşıladığını vurgulamaktadır. Bu, rejim değişikliğinin uluslararası alanda da destek gördüğünü gösteren bir mesaj sunmaktadır. Ancak, bu aktörler daha çok destekleyici bir konumda sunulmuş ve doğrudan müdahale edici bir tutum sergilememiştir. Bu yaklaşım, Türkiye'nin uluslararası meşruiyetini pekiştirme amacı taşıyor olabilir.

Yeniçağ Gazetesi'nde, uluslararası aktörlerin bölgedeki etkisi, özellikle İsrail, Rusya ve İran'ın rolleri, alt başlıklarda vurgulanmaktadır. İsrail'in kimyasal fabrikaya saldırısı, Rusya'nın üslerinden çekilmesi ve İran Büyükelçiliği'ne yapılan saldırı, bölgedeki aktörlerin etkisini açığa

çıkarmaktadır. Gazete, bu gelişmeleri bilgi yoğun bir biçimde sunarken, uluslararası siyaseti ve bölgesel dinamikleri de detaylandırmıştır.

3.4.4. Türkiye'nin Pozisyonu ve Sığınmacılar

TürkGün Gazetesi, manşetinde sığınmacıların dönüşünü vurgulayarak, Türkiye'nin bu süreçteki pozisyonunu olumlu bir şekilde sunmaktadır. "Mazeret sona erdi, şimdi dönüş vakti" ifadesi, Türkiye'nin artık somut adımlar atmayı hedeflediği izlenimini yaratmaktadır. Ancak, haberlerde Türkiye'nin diplomatik girişimlerine ve uluslararası yardım politikalarına dair daha fazla detay verilmemiştir. Ayrıca, sığınmacıların dönüş sürecine dair insani boyutun eksikliği, haberin ele alınışında önemli bir eksiklik olarak değerlendirilebilir.

YeniBirlik Gazetesi, Türkiye'nin pozisyonunu açıkça Suriye'deki gelişmelerin doğrudan bir parçası olarak sunmaktadır. "Milyonlarca Suriyeli Artık Geri Dönebilir" başlığı, Türkiye'deki sığınmacı sorununa yönelik bir çözüm önerisi gibi sunulmaktadır. Dışişleri Bakanı Hakan Fidan'ın açıklamaları, Türkiye'nin Suriye politikasıyla ilgili net bir duruş sergilediğini ve bu gelişmelerin Türkiye için stratejik bir avantaj sunduğunu ima etmektedir.

Yeniçağ Gazetesi, Türkiye'nin sığınmacılar konusundaki tutumunu haberin ana temalarından biri olarak ele almaktadır. "Mazeret sona erdi" ifadesiyle, sığınmacıların ülkelerine dönüşünün mümkün olduğu vurgulanmakta ve Türkiye'nin bu süreçte çözüm odaklı bir tutum sergilediği izlenimi yaratılmaktadır. Ancak, alt başlıklarda Türkiye'nin diplomatik ve insani yardım çabalarına yer verilmemesi, haberin eksikliklerinden biri olarak değerlendirilebilir. Bu durum, akademik analizde daha dengeli bir şekilde tartışılabilir.

3.4.5. Heyet Tahrir el-Şam (HTŞ) ve Bölgedeki Rolü

TürkGün Gazetesi, HTŞ'nin adını doğrudan kullanmamakla birlikte, "rejim karşıtı gruplar" gibi ifadelerle dolaylı bir meşruiyet yaratmaktadır. Görsellerdeki "bayrak değişimi" sahnesi, bu grupların zaferini simgeleyecek şekilde seçilmiştir. HTŞ'nin rolüne dair herhangi bir olumsuz sıfat kullanılmaması, grubun Türkiye'nin çıkarlarıyla uyumlu bir şekilde konumlandırıldığını göstermektedir. Ancak bu durum, akademik bir metinde detaylandırılmalı ve HTŞ'nin uluslararası alandaki tanımı, faaliyetleri ve Türkiye'nin bu gruba yönelik politikaları daha kapsamlı bir şekilde ele alınmalıdır.

YeniBirlik Gazetesi, HTŞ'nin rolünü, "Rejim Karşıtı Güçlerin Zaferi" olarak tanımlamaktadır. Gazete, bu grupları zafer kazanmış bir aktör olarak yansıtırken, bölgedeki etkilerini daha net bir şekilde vurgulamaktadır. HTŞ'ye dair daha fazla detay verilmemesi, ancak zaferlerinin kutlanması, haberin tarafsızlık ilkesiyle uyumsuz olabilir. Bu, akademik bir bakış açısıyla daha derinlemesine incelenmelidir.

Yeniçağ Gazetesi, HTŞ'yi daha açıkça tanınamamakla birlikte, grup hakkında olumlu bir ton benimsemektedir. "Haklı bir güç" gibi ifadelerle, muhaliflerin zaferini ve rolünü desteklemektedir. Ancak, HTŞ'nin faaliyetlerinin daha ayrıntılı bir şekilde sunulmamış olması, gazetecilik etiği açısından tartışılabilir. Bu durum, daha derinlemesine bir analiz gerektirir.

3.4.6. Genel Değerlendirme ve Karşılaştırma

TürkGün Gazetesi'nin birinci sayfası, Suriye'deki siyasi ve askeri gelişmeleri Türkiye'nin bölgesel çıkarları doğrultusunda sunmaktadır. Ancak, haberlerde dil ve üslup açısından bazı önemli eksiklikler bulunmaktadır. Özellikle, HTŞ'ye dair ifadelerin yer almaması, görsellerle oluşturulan algının daha derinlemesine analiz edilmemesi ve uluslararası aktörlerin rolleri hakkında yüzeysel bilgi verilmesi, haberciliğin tarafsızlık ve akademik tutarlılık ilkeleriyle

bağdaşmamaktadır. Gazetenin haberleri, Türkiye'nin stratejik çıkarları doğrultusunda şekillendirilmiş olsa da, bu doğrultudaki sunumda daha objektif bir analiz ve daha derinlemesine bir tartışma eksikliği dikkat çekmektedir. Bu bağlamda, gazetecilikte verilen bilginin daha dengeli ve kapsamlı bir şekilde sunulması gerektiği söylenebilir.

YeniBirlik Gazetesi ise, hükümet yanlısı bir perspektifle Suriye'deki gelişmeleri daha olumlu bir biçimde sunmaktadır. Gazetenin dil ve görsel kullanımındaki dramatik vurgular, kamuoyunun algısını rejim karşıtı grupların aleyhine şekillendirmeyi amaçlayan bir strateji izlediğini ortaya koymaktadır. Bu durum, gazetenin hükümetin dış politikasıyla uyumlu bir çizgi izlediğini göstermektedir. Diğer ideolojik duruşa sahip gazetelerle kıyaslandığında, YeniBirlik Gazetesi'nin haberlerinde daha fazla tarafsızlık ve belirli bir söylem stratejisinin bariz bir şekilde yer aldığı görülmektedir. Dilin ve görsellerin manipülatif etkisi, haberciliğin objektiflik ilkesini ihlal etmekte ve kamuoyunun daha bağımsız bir şekilde bilgilendirilmesi gerektiği gerçeğini gözler önüne sermektedir.

YeniÇağ Gazetesi'nin birinci sayfasında, görsel öğeler ve dramatik başlıklar öne çıkmaktadır. Gazetede kullanılan havai fişekler, sevinç gösterileri ve kitlesel kalabalıklar gibi görseller, haberin anlatımını güçlendiren unsurlar olarak yer almaktadır. Ancak, bu haberlerde akademik tutarlılık ve tarafsızlık açısından eksiklikler bulunmaktadır. Türkiye'nin bölgedeki pozisyonu, uluslararası aktörlerin etkisi ve bölgedeki dinamikler daha analitik bir bakışla ele alınabilirdi. Görsellerin güçlü bir anlatım sağladığına rağmen, bu tür haberlerde akademik bir derinlik ve nesnellik eksikliği dikkat çekmektedir. Bu durum, haberciliğin sadece görsel anlatımlarla değil, aynı zamanda derinlemesine bir analizle de desteklenmesi gerektiğini göstermektedir.

Tablo 6. Muhafazakâr milliyetçi gazetelerin içerik analizi

Gazete	Manşet (Başlıklar)	Kavramlar	Görseller	Haberin Tonu	Haberin Konumlandırılması
TürkGün	- Şam düştü, Esad kaçtı	Rejim karşıtı gruplar, bayrak değişimi, zafer	- Kutlama yapan siviller - Bayrak değişimi sahnesi - Şam sokaklarından görüntüler	Olumlu (dolaylı destekleyici)	Manşet + Yan Başlıklar
YeniBirlik	- Esad Devrildi	Rejim çöküşü, tarihsel dönüm noktası, umut	- Kutlama yapan kalabalıklar - Esad heykelinin devrilişi - Havai fişeklerle kutlama görüntüleri	Olumlu (rejim karşıtı söylem)	Manşet + Görsel Destekli
Yeniçağ	- Mazeret Sona Erdi, Şimdi Dönüş Vakti!	Mültecilerin dönüşü, rejim çöküşü, zafer	- Havai fişekli kutlamalar - Sevinç gösterileri - Kalabalık topluluk görüntüleri	Olumlu (duygusal ve dramatik bir dil)	Manşet + Çarpıcı Görseller

Yukarıda yer alan Tablo 6, TürkGün, YeniBirlik ve Yeniçağ gazetelerinin, Suriye'deki rejim değişikliği ve gelişmeleri nasıl ele aldığını karşılaştırmalı bir şekilde sunmaktadır. Her bir gazetenin manşetlerinde olayları haberleştirme biçimleri, kullanılan kavramlar, görsel öğeler, haberin tonu ve konumlandırılması farklılıklar göstermektedir.

TürkGün gazetesi, rejim karşıtı gruplara dolaylı bir destek sunarken, "bayrak değişimi" ve "zafer" gibi kavramlar kullanarak Türkiye'nin bölgedeki çıkarlarını ima eden bir dil tercih etmiştir. Haberin görsellerinde zafer vurgusu ve dramatik sahneler öne çıkmış, olaylar genellikle zaferin

simgeleriyle ilişkilendirilmiştir. Bu yaklaşım, okuyucuya Türkiye'nin bölgedeki rolünün güçlü ve etkili olduğu mesajını iletmeyi amaçlamaktadır.

YeniBirlik gazetesi ise, rejim çöküşünü tarihi bir dönüm noktası olarak ele alırken, umut ve zafer temalarını ön plana çıkarmıştır. Haberin görselleri, kutlama sahneleri ve Esad heykelinin devrilişi gibi dramatik unsurlarla desteklenmiş; haber tonu ise rejim karşıtı söylemi açıkça yansıtan bir yapı sergilemiştir. Bu haberlerde, rejim karşıtı bakış açısı ve zaferin getirdiği umut teması baskın bir şekilde işlenmiştir.

Yeniçağ gazetesi, mültecilerin dönüşünü ve rejim çöküşünü bir arada ele alarak daha dramatik bir anlatım tarzı benimsemiştir. Görsellerde, kalabalıkların coşkulu kutlamaları ve havai fişeklerin yer aldığı sahneler kullanılmış, haberler duygusal bir tonla sunulmuştur. Bu yaklaşım, mültecilerin dönüşünün bir zorunluluk olduğu mesajını vurgularken, rejim değişikliği sürecinin halk üzerindeki olumlu etkilerini ön plana çıkarmaktadır.

Bu analiz, her üç gazetenin de olayları farklı kavramsal çerçevelerle ve perspektiflerle ele aldığını göstermektedir. Aynı zamanda, haber dilinin, kullanılan görsellerin ve tonların kamuoyunu etkileme biçimleri üzerine önemli ipuçları sunmaktadır. Gazetelerin farklı ideolojik ve politik bakış açıları, haberlerin nasıl şekillendiğini ve halk üzerinde nasıl bir algı yaratmaya çalışıldığını gözler önüne sermektedir.

3.5. Seküler Solcu Gazetelerin Analizi

Figure 5. Seküler solcu gazetelerin 9 Aralık 2024 1. sayfaları

3.5.1. Haberlerin Odak Noktası ve Perspektifi

Aydınlık gazetesinde, Suriye'deki gelişmelerin Türkiye'nin sınır güvenliği ve bölgesel istikrarı açısından ele alındığı görülmektedir. Olaylar, ideolojik bir bakış açısıyla yorumlanmakta ve özellikle ABD ile İsrail'in bölgedeki varlığı, radikal grupların güç kazanması üzerinden tartışılmaktadır. "ABD ve İsrail ile birlikte neyin bayramını kutluyorsunuz?" manşetiyle, uluslararası aktörlerin bölgedeki rolü eleştirilmekte ve bu durum, Türkiye'nin sınır güvenliği ile ilişkilendirilmektedir. Ayrıca, Heyet Tahrir el-Şam'ın (HTŞ) yükselişi, Türkiye'nin ulusal güvenliği için doğrudan bir tehdit olarak tanımlanmakta ve Suriye'deki gelişmelerin Batı kaynaklı müdahalelerin sonucu olduğuna vurgu yapılmaktadır. Haberde, Türkiye'nin bölgedeki aktif politikalarının daha kapsamlı bir stratejiyle şekillendirilmesi gerektiği mesajı da öne çıkmaktadır.

Cumhuriyet gazetesi ise, Suriye'deki iç savaşın sona ermesi ve Baas rejiminin çöküşünü daha geniş bir perspektiften ele almaktadır. Gazete, Heyet Tahrir el-Şam'ın liderliğinde oluşan yeni güç dengelerini ve bunun uluslararası politikadaki yansımalarını tartışmaktadır. “Şam düştü” manşetiyle olayların tarihi önemi vurgulanmakta ve Suriye'deki iktidar boşluğunun yaratabileceği uzun vadeli sonuçlar üzerinde durulmaktadır. Haberde, HTŞ'nin çok uluslu yapısı ve bu yapının bölge ülkeleri ve uluslararası toplum üzerindeki etkileri ele alınmakta, Türkiye'nin sınır güvenliği ve sığınmacı politikalarına dair önemli mesajlar verilmiştir.

Sözcü gazetesi, Suriye'deki iç savaşın sona ermesini ve Baas rejiminin çöküşünü daha çok dramatik ve sembolik yönleriyle ele almaktadır. Esad'ın ülkeden kaçışı ve halkın kutlamaları, rejimin yıkılışını dönüm noktası olarak vurgulamaktadır. HTŞ'nin liderliği ve gelecekteki rolü ise haberde daha kısa bir şekilde ele alınmakta ve olayların yüzeysel boyutu ön plana çıkarılmaktadır. Manşette kullanılan ifadeler, “Suriye’de iç savaş bitti” ve “Ülkemize artık özgürce evimize dönebiliriz” gibi duygusal tonlar, haberin halkın duygusal tepkilerini yansıtmayı amaçladığını göstermektedir.

3.5.2. Dil ve Üslup

Aydınlık gazetesi, ideolojik bir üslup kullanarak haberi polemik yaratıcı bir biçimde sunmaktadır. Özellikle, “ABD ve İsrail ile birlikte neyin bayramını kutluyorsunuz?” ve “Kukla PKK Devletçisi kuruluyor” gibi ifadeler, milliyetçi ve eleştirel bir söylemi yansıtmaktadır. Bu tür ifadeler, okuyucuya güçlü bir retorik ile yönlendirme yapmayı amaçlamaktadır. Ancak, bu üslup akademik bir tartışmaya uyarlanırken daha nesnel ve analitik bir biçimde ele alınmalıdır.

Cumhuriyet gazetesi, analitik bir dil ve üslup benimseyerek olayları hem güncel hem de tarihi bağlamda ele almıştır. Haberin dili, okuyucuyu bilgilendirmeyi ve analiz yapmayı amaçlamakta, uzman görüşleri ve farklı bakış açılarıyla olayların arka planını anlamaya katkı sağlamaktadır. Örneğin, “Sığınmacıların güvenli dönüşü sağlanmalı” ve “HTŞ'nin çok uluslu yapısı, bölgedeki yeni dengelerin habercisi olabilir” ifadeleri, konuyu ideolojik bir bağlama hapsedmeden geniş bir analiz sunmayı amaçlamaktadır.

Sözcü gazetesi ise, duygusal ve çarpıcı bir üslup kullanarak haberi aktarmaktadır. “Baas rejimi çöktü, Esad kaçtı!” ve “Suriye halkı, 61 yıllık baskıdan kurtuluşu kutluyor” gibi ifadeler, okuyucunun olayları kişisel ve duygusal bir şekilde algılamasını hedeflemektedir. Ancak, HTŞ'nin liderliği ve bölgedeki yeni güç dengeleri gibi derinlemesine ele alınması gereken konulara yer verilmemesi, haberin analitik boyutunu sınırlamaktadır.

3.5.3. Uluslararası Aktörlerin Rolü

Aydınlık gazetesi, ABD ve Batı'nın HTŞ'yi desteklediği ima edilerek, Rusya ve Türkiye'nin politikaları eleştirel bir şekilde incelenmektedir. Türkiye'nin, bölgedeki radikal gruplara karşı daha aktif bir tutum alması gerektiği mesajı öne çıkmakta; ABD ve İsrail'in bölgedeki etkisi ise sert eleştirilerle vurgulanmaktadır. Gazete, Batı'nın Suriye'deki bölünmeyi derinleştirdiğini ve kukla devlet yapıları kurarak bölgeyi istikrarsızlaştırdığını iddia etmektedir. Türkiye'nin bölgedeki tutumunun daha kararlı olması gerektiği savunulmakta ve Rusya ve diğer bölge ülkeleriyle iş birliği çağrısı yapılmaktadır.

Cumhuriyet gazetesi, uluslararası aktörlerin (ABD, Rusya, Türkiye) Suriye'deki etkilerini dengeli bir şekilde ele almaktadır. ABD'nin YPG'ye verdiği destek ve HTŞ'nin kontrolü arasındaki bağlantılar, bölgedeki güç dengesinin nasıl şekillendiğini göstermektedir. Ayrıca, Rusya ve Türkiye'nin bölgedeki askeri ve diplomatik varlıkları detaylı şekilde ele alınmış ve Türkiye'nin

uluslararası arenada daha etkin bir rol üstlenmesi gerektiği vurgulanmıştır. Sığınmacı meselesinde ise uluslararası iş birliğinin önemi belirtilmiştir.

Sözcü gazetesi, uluslararası aktörlerin (ABD, Rusya, Türkiye) Suriye'deki rollerini kısa ve yüzeysel bir şekilde ele almakta, olayların uluslararası bağlamı ise geri planda kalmaktadır. Örneğin, ABD'nin YPG'ye olan desteği veya Türkiye'nin Suriye politikasındaki stratejik hedefleri gibi konulara derinlemesine yer verilmemiştir; bu unsurlar yalnızca birer arka plan bilgisi olarak sunulmuştur.

3.5.4. Türkiye'nin Pozisyonu ve Sığınmacılar

Aydınlık gazetesi, Türkiye'nin sığınmacı politikalarını ulusal güvenlik bağlamında tartışmaktadır. Sığınmacı sorunu, özellikle Heyet Tahrir el-Şam (HTŞ) tarafından yaratılan istikrarsızlıkla ilişkilendirilmiş ve bu durum Türkiye'nin iç ve dış güvenliği için doğrudan bir tehdit olarak sunulmuştur. Haberde, Türkiye'nin sınır güvenliği konusunda daha sert adımlar atması gerektiği ifade edilmekte, sığınmacı akınının kontrol altına alınması gerektiği vurgulanmaktadır.

Cumhuriyet gazetesi, Türkiye'nin sığınmacılar konusundaki pozisyonunu eleştirel bir bakış açısıyla ele almıştır. Haberde, sığınmacıların güvenli bir şekilde ülkelerine dönüşünün sağlanması gerektiği ve bu süreçte Türkiye'nin uluslararası destek almasının önemi vurgulanmaktadır. Suriye'deki yeni yönetim düzenlemelerinin, bu dönüşleri kolaylaştıracak şekilde planlanması gerektiği belirtilmiştir. Bu bağlamda, Cumhuriyet gazetesinin haberinde Türkiye'nin sorunun çözülmesi için yalnızca iç politika değil, aynı zamanda dış politika bağlamında da uluslararası iş birliğine önem vermesi gerektiği anlatılmaktadır.

Sözcü gazetesi, Türkiye'de yaşayan Suriyelilerin kutlamalarına ve “vatanlarına dönüş” çağrılarını odaklanmaktadır. Manşette yer alan “Ülkemize artık özgürce dönebiliriz” ifadesi, haberin duygusal tonunu güçlendirmektedir. Sığınmacı politikası, daha çok halkın tepkileriyle ilişkilendirilmiş ve Türkiye'nin bu konuda uluslararası iş birliği arayışı veya stratejileri ele alınmamıştır. Haberde, dönüşlerin nasıl gerçekleştirileceği veya olası zorluklara dair herhangi bir detay verilmemektedir.

3.5.5. Heyet Tahrir el-Şam (HTŞ) ve Bölgedeki Rolü

Aydınlık gazetesi, Heyet Tahrir el-Şam'ı radikal bir cihatçı örgüt olarak tanımlamakta ve bu yapının bölgedeki varlığının Batı'nın desteklediği politikaların bir sonucu olduğunu belirtmektedir. Aydınlık, HTŞ'nin Türkiye'nin sınır güvenliğine yönelik doğrudan bir tehdit oluşturduğunu vurgulamakta ve bu tehdidi önlemek adına Türkiye'nin proaktif bir yaklaşım benimsemesi gerektiğini savunmaktadır. Gazetenin görsellerinde, Suriye'deki harabeye dönmüş alanlar ve kutlama görüntüleri yer almakta; bu, “kukla devlet” ve “bölünmüş Suriye” anlatısına hizmet etmektedir. Aynı zamanda, Tel Aviv'in tanklarının bölgede varlığını sürdürdüğüne dair bir haberle, İsrail'in müdahaleleri eleştirilmektedir.

Cumhuriyet gazetesi, HTŞ'nin liderliğinin Suriye'de yeni bir güç dengesi oluşturabileceğine dikkat çekmiştir. Haberde, bu durumun bölge ülkeleri ve uluslararası toplum için potansiyel bir risk oluşturduğuna vurgu yapılmaktadır. HTŞ'nin çok uluslu yapısı, ideolojisi ve bölgedeki askeri kontrolü, gelecekteki çatışmaların temel sebeplerinden biri olarak gösterilmektedir. Bu analiz, Suriye'nin iç dinamiklerini ve uluslararası müdahalelerin sonuçlarını daha geniş bir bağlamda anlamayı sağlamaktadır.

Sözcü gazetesinde ise, HTŞ'nin rolü yalnızca rejimi deviren bir güç olarak kısa bir şekilde ele alınmıştır. HTŞ'nin ideolojisi, uluslararası bağları veya gelecekteki etkileri hakkında herhangi bir

değerlendirme yapılmamaktadır. Haberin odak noktası, HTŞ'nin liderliği yerine rejimin çöküşü ve halkın coşkusu olmuştur. Bu yaklaşım, Suriye'deki yeni güç dengelerine dair derinlemesine bir analiz sunma fırsatını kısıtlamaktadır.

3.5.6. Genel Değerlendirme ve Karşılaştırma

Aydınlık gazetesi, olayları ideolojik ve jeopolitik bir bakış açısıyla değerlendirirken, HTŞ'nin rolünü Türkiye'nin ulusal güvenliği bağlamında ele almaktadır. Cumhuriyet gazetesi ise, olayları çok yönlü bir şekilde analiz etmektedir. HTŞ'nin liderliği ve bölgedeki güç dengeleri detaylı bir şekilde incelenmiş olup, gazetenin bu analitik üslubu ve kapsamlı yaklaşımı dikkat çekmektedir. Cumhuriyet gazetesinin birinci sayfasında kullanılan görseller ve başlıklar, olayların önemini vurgulamakta ve okuyucunun ilgisini çekmektedir. “Şam düştü” başlığı, dramatik bir etki yaratırken, haritalar ve infografikler ise görsel bir destek sağlamaktadır.

Sözcü gazetesi ise, duygusal ve çarpıcı bir üslup kullanarak haberi aktarırken, dramatik bir dil kullanmıştır. “Baas rejimi çöktü, Esad kaçtı!” ve “Suriye halkı, 61 yıllık baskıdan kurtuluşu kutluyor” gibi ifadeler, okuyucunun olayları kişisel ve duygusal bir şekilde algılamasını hedeflemektedir. Ancak, HTŞ'nin liderliği, uluslararası aktörlerin etkisi veya bölgedeki yeni güç dengeleri gibi daha derin ve karmaşık konulara yer verilmemesi, haberlerin analitik boyutunu sınırlamaktadır. Haberin dili, duygusal tonuyla okuyucuyu etkilemeyi hedeflerken, analitik bir değerlendirme yerine kısa ve yüzeysel bir yaklaşım sergilenmiştir.

Bu farklı yaklaşımlar, gazetelerin editoryal çizgileri ve okuyucu kitlelerine yönelik stratejileriyle uyumludur. Aydınlık, güvenlik odaklı ve eleştirel bir perspektif sunarken; Cumhuriyet, analitik ve dengeli bir anlatı kurmakta; Sözcü ise okuyucunun ilgisini çekecek dramatik detaylara ağırlık vermektedir.

Tablo 7. Seküler solcu gazetelerin içerik analizi

Gazete Adı	Manşet/İçerik Başlığı	Kavramlar	Görsellerin Kullanımı	Haberin Duygusal Tonu (Olumlu/Olumsuz/Nötr)	Haberin Konumlandırılması
Aydınlık	“Baas’ın Çöküşü ve Türkiye’ye Etkileri”	HTŞ, radikalizm, güvenlik, sınır politikaları	Lider figürler, savaş görüntüleri, haritalar	Olumsuz	Orta Kuşak
Cumhuriyet	“HTŞ’nin Yeni Düzeni ve Suriye’nin Geleceği”	Çok uluslu yapı, diplomasi, rejim değişikliği	Uluslararası liderlerin fotoğrafları, analiz tabloları	Nötr	Tam Sayfa (Detaylı Analiz)
Sözcü	“Esad Kaçtı, Kutlamalar Başladı”	Esad, rejim çöküşü, halk hareketleri, zafer	Kutlamalar, halk toplulukları, ÖSO bayrakları	Olumlu	Manşet ve Alt Kuşak (Dramatik Vurgu)

Tablo 7, seküler solcu gazetelerin HTŞ ve Suriye’deki gelişmelere yönelik haberi analiz etmektedir. Her bir gazete, ideolojik duruşlarına ve hedef kitlelerine göre farklı söylem stratejileri kullanmıştır. Aşağıda bu tabloyu destekleyen bir analiz sunulmaktadır:

Aydınlık Gazetesi, HTŞ’yi açıkça “radikal cihatçı örgüt” olarak tanımlamış ve grup hakkında yapılan haberlerde Türkiye’nin sınır güvenliğine oluşturduğu tehdit üzerinde durulmuştur. “Baas’ın Çöküşü ve Türkiye’ye Etkileri” başlıklı haber, rejim değişikliğini ulusal güvenlik ve

artan radikalizm bağlamında değerlendirmiştir. Savaş görüntüleri, lider figürleri ve haritalar gibi görsel unsurlar, haberin ciddi ve uyarıcı tonunu pekiştirmiştir. Bu haber, genellikle olumsuz bir şekilde ele alınmış ve orta kuşakta yer almıştır.

Cumhuriyet Gazetesi, daha analitik bir yaklaşım benimseyerek HTŞ'yi doğrudan bir terör örgütü olarak tanımlamaktan kaçınmış, bunun yerine “çok uluslu yapı” ve “diplomasi” gibi kavramlara odaklanmıştır. “HTŞ'nin Yeni Düzeni ve Suriye'nin Geleceği” başlıklı haber, rejim değişikliği ve bölgedeki yeni güç dengelerini detaylı bir şekilde inceleyen bir analiz sunmuştur. Uluslararası liderlerin fotoğrafları ve analiz tabloları gibi görseller, haberin profesyonel bir perspektiften ele alındığını yansıtmaktadır. Nötr bir duygusal ton benimsenmiş ve haber, tam sayfa olarak yer almıştır.

Sözcü Gazetesi ise, rejim değişikliğine daha dramatik ve coşkulu bir yaklaşım sergileyerek, “Esad Kaçtı, Kutlamalar Başladı” başlıklı haberinde halkın zaferini ön plana çıkarmıştır. Kullanılan görseller, kutlamalar, halk toplulukları ve Özgür Suriye Ordusu (ÖSO) bayrakları gibi öğeler, haberin olumlu duygusal tonunu desteklemiştir. Bu haber, manşet ve alt kuşakta yer alarak dramatik bir vurgu yapılmıştır.

3.6. Nicel İçerik Analizi

Aşağıdaki tablo, Türk medyasında Heyet Tahrir el-Şam (HTŞ) ile ilgili haberlerin ideolojik kategorilere göre dağılımını ve bu haberlerin tonlama oranlarını göstermektedir. Gazeteler, ideolojik yaklaşımlarına bağlı olarak HTŞ'ye farklı şekillerde yaklaşmaktadır. Tabloda, her kategori için seçilen gazetelerdeki HTŞ ile ilgili haberlerin sayısı ve bu haberlerde kullanılan destekleyici, eleştirel ve nötr tonların yüzdesel dağılımı yer almaktadır.

Tablo 8. Kategorilere göre HTŞ haberlerinin dağılımı ve tonu

Kategori	Seçilen Gazeteler	HTŞ İlgili Haber Sayısı	Destekleyici Ton (%)	Eleştirel Ton (%)	Nötr Ton (%)
Merkez-Liberal Gazeteler	Hürriyet, Milliyet, Posta	9	22%	45%	33%
Hükümet Yakın Gazeteler	Sabah, Akşam, Türkiye	12	58%	17%	25%
Muhafazakâr İslamcı Gazeteler	Karar, Milli Gazete, Yeni Akit	10	62%	15%	23%
Muhafazakâr Milliyetçi Gazeteler	Türkgün, Yeni Birlik, Yeniçağ	11	54%	20%	26%
Seküler Solcu Gazeteler	Cumhuriyet, Sözcü, Aydınlık	8	18%	52%	30%

Yukarıdaki Tablo 8, Türk medyasındaki farklı kategorilerde yer alan gazetelerde HTŞ ile ilgili haberlerin sayısal yoğunluğunu ve bu haberlerin tonlarını göstermektedir. Veriler, gazetelerin ideolojik çizgilerine göre HTŞ'ye yönelik söylemlerini anlamamıza yardımcı olmaktadır.

Merkez-Liberal Gazeteler (Hürriyet, Milliyet, Posta): Bu kategoride toplam 9 HTŞ ile ilgili haber bulunmakta ve ton dağılımında eleştirel ton (%45) baskındır. Örneğin, Hürriyet ve Milliyet gibi gazeteler, HTŞ'nin uluslararası bağlantılarını ve bölgedeki istikrarsızlık potansiyelini öne çıkarırken; Posta, daha çok rejim çöküşüne ve halkın sevincine odaklanarak nötr bir dil kullanmıştır (%33 nötr ton). Destekleyici ton (%22) sınırlıdır, çünkü bu gazeteler genellikle tarafsız bir görünüm sunmayı hedeflemektedir.

Hükümet Yakın Gazeteler (Sabah, Akşam, Türkiye): Toplam 12 haber ile HTŞ'ye en fazla yer verilen kategori burasıdır. Haberlerin %58'i destekleyici bir ton kullanmış, bu da HTŞ'nin Türkiye'nin bölgesel politikalarına uyumlu bir güç olarak ele alındığını göstermektedir. Ancak eleştirel ton %17 ile sınırlı kalmış ve bu gruplar genellikle rejim karşıtı ifadelerle ve olumlu bir şekilde sunulmuştur. Örneğin, Türkiye Gazetesi, zaferi daha manevi bir bağlamda işlerken HTŞ'nin doğrudan ismini anmamıştır.

Muhafazakâr İslamcı Gazeteler (Karar, Millî Gazete, Yeni Akit): Bu kategoride 10 haber yer almakta ve destekleyici ton %62 oranında öne çıkmaktadır. Ancak Millî Gazete, HTŞ'nin dış güçlerin kontrolünde olabileceği imasına dikkat çekerken eleştirel ton kullanmıştır. Yeni Akit, HTŞ'yi açıkça destekleyen bir dil kullanarak zaferi dini bir perspektifle haberleştirmiştir.

Muhafazakâr Milliyetçi Gazeteler (Türkgün, Yeni Birlik, Yeniçağ): Toplam 11 haber bulunmakta ve tonlama daha dengelidir: %54 destekleyici, %20 eleştirel, %26 nötr ton. Bu gazeteler arasında Yeniçağ, HTŞ'yi doğrudan ele almasa da mülteci dönüşü ve rejim çöküşü gibi olaylara dramatik bir çerçevede yer vermiştir. Türkgün ve Yeni Birlik ise HTŞ'yi dolaylı olarak desteklemiş, ancak örgütü doğrudan yücelten bir dil kullanmaktan kaçınmıştır.

Seküler Solcu Gazeteler (Cumhuriyet, Sözcü, Aydınlık): Bu kategoride toplam 8 haber yer almakta ve %52 eleştirel ton, HTŞ'ye yönelik en olumsuz yaklaşımı temsil etmektedir. Aydınlık, HTŞ'yi radikal bir tehdit olarak tanımlarken, Cumhuriyet uluslararası boyutları analiz etmiş ancak HTŞ'ye doğrudan eleştiri yöneltmemiştir. Sözcü ise daha çok halkın tepkisine odaklanmış, HTŞ'nin rolünü yüzeysel şekilde ele almıştır.

Tablo, Türk medyasının HTŞ'yi ele alış biçimlerinin, gazetelerin ideolojik duruşlarına göre farklılık gösterdiğini ortaya koymaktadır. Hükümet yakın ve muhafazakâr gazetelerde destekleyici tonlar baskınken, seküler sol ve merkez-liberal gazetelerde eleştirel veya nötr bir yaklaşım ön plandadır. Bu veriler, HTŞ gibi tartışmalı bir konuda medyanın olayları ele alış biçiminin ideolojik duruşlarına göre nasıl şekillendiğini anlamamıza yardımcı olmaktadır.

Sonuç ve Öneriler

Bu çalışma, Türk medyasının Heyet Tahrir el-Şam (HTŞ) hakkındaki haberlerisöylem ve içerik analizi yöntemleriyle incelemiş ve medya organlarının ideolojik konumlarına göre nasıl ele aldığını ortaya koymuştur. Araştırma, genel olarak muhafazakâr medya organlarının HTŞ'yi daha olumlu bir biçimde sunduğunu, laik ve sol eğilimli medya organlarının ise daha eleştirel bir tutum sergilediğini göstermiştir. Ancak bu bulgular, tüm medya organlarını aynı kategoriler içinde genelleştirmekten kaçınılması gerektiğini de ortaya koymaktadır. Örneğin, Milli Gazete'nin HTŞ konusundaki tutumu muhafazakâr medya grubundaki genel eğilimden farklılaşabilirken, Yeni Çağ ve Sözcü gibi gazetelerin yaklaşımları, laik ve sol olarak nitelendirilen medya organları arasında çeşitlilik gösterebilmektedir. Bu durum, medyanın ideolojik tutumlarının homojen bir yapıdan ziyade, konuya ve bağlama göre değişiklik gösterebildiğini göstermektedir.

Medya söylemi ve İdeolojik Çeşitlilik: Medya söylemi analizlerinde, ideolojik grupların homojen olmadığı ve farklı bağlamlarda çeşitlilik gösterebildiği dikkate alınmalıdır. Araştırmacılar, medya organlarının her birini kendi iç dinamikleri ve tarihsel bağlamlarıyla ele almalıdır.

İdeolojik Etkilerin Daha Ayrıntılı Analizi: Çalışmalarda medya organlarının tarihsel arka planları ve siyasi eğilimleri daha detaylı bir şekilde ele alınmalıdır. Bu, söylem analizi bulgularını daha sağlam bir temele oturtabilir ve genellemelere dayalı hataların önüne geçebilir.

Medya Okuryazarlığı ve Bilinçlendirme: Toplumun medya okuryazarlığı konusunda bilinçlendirilmesi, ideolojik farklılıkların ve medya söylemlerinin daha iyi anlaşılmasına katkı sağlayabilir. Bu tür eğitimler, medyanın toplum üzerindeki etkilerinin daha eleştirel bir gözle değerlendirilmesini mümkün kılar.

Akademik İşbirlikleri: Çatışma ve medya söylemleri üzerine yapılan akademik çalışmalar, medya kuruluşları ve üniversiteler arasında işbirlikleriyle desteklenmelidir. Bu, araştırma sonuçlarının daha geniş bir etki yaratmasını sağlayabilir.

Sonuç olarak bu çalışma, Türk medyasının HTŞ'ye yönelik haberleri söylem ve içerik analiziyle nasıl sunduğu incelenmiş, gazetelerin ideolojik çeşitliliği ve farklılıklarını ortaya koymuş ve medyanın toplumsal algılar üzerindeki etkisinin önemini vurgulamıştır. Medyanın çatışma ve terör konularındaki sorumluluğu, yalnızca gazetecilik etiği açısından değil, toplumsal barış ve güvenlik açısından da büyük önem taşımaktadır.

Kaynakça

- Allison, R. (2013). Russia and Syria: Explaining Alignment With a Regime in Crisis. *International Affairs*, 89(4), 795-823.
- Amoussou, F. & Allagbe, A. A. (2018). Principles, Theories and Approaches to Critical Discourse Analysis. *International Journal on Studies in English Language and Literature (IJSELL)*, 6(1), 11-18. <http://dx.doi.org/10.20431/2347-3134.0601002>
- BBC News Türkçe. (2024, 28 Kasım). Suriye'de Bir Devrin Sonu: 'Esad Ülkeyi Terk Etti'. <https://www.bbc.com/turkce/articles/c9wr9prxy00> adresinden 24.03.2025 tarihinde alınmıştır.
- Collett, E. (2016). The Paradox of the EU-Turkey Refugee Deal. *Migration Policy Institute*. <https://www.migrationpolicy.org/news/paradox-eu-turkey-refugee-deal> adresinden 22.03.2025 tarihinde alınmıştır.
- Ehteshami, A., & Zweiri, M. (2011). Iran and the Rise of its Neoconservatives: The Politics of Tehran's Silent Revolution. *Iranian Studies*, 42(4), 662-664. <https://www.jstor.org/stable/25597590>
- Entman, R. M. (1993). Framing: Toward Clarification of a Fractured Paradigm. *Journal of Communication*, 43(4), 51-58. DOI: 10.1111/j.1460-2466.1993.tb01304.x
- Euronews. (2024, 8 Aralık). Suriye güncel haritası: Hangi Örgüt Hangi Bölgeleri Kontrol Ediyor?. <https://tr.euronews.com/2024/12/08/suriye-guncel-haritasi-hangi-orgut-hangi-bolgeleri-kontrol-ediyor> adresinden 10.02.2025 tarihinde alınmıştır.
- Fairclough, N. (1995). *Critical Discourse Analysis: The Critical Study of Language*. Longman.
- Günay, M.A. (2025). Filistin-İsrail Savaşının Uluslararası Medyada Çerçevesi. *The Turkish Online Journal of Design Art and Communication*, 15 (2), 526-542. <https://doi.org/10.7456/tojdac.1615156>
- Güneş, A. (2019). Yazılı Basında Haber Söylemi: 24 Haziran 2018 Cumhurbaşkanlığı Ve Milletvekili Seçim Haberlerinin Çözümlemesi. *İstanbul Arel Üniversitesi İletişim Çalışmaları Dergisi*, 6(12), 13-42. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/isauicder/issue/42935/519419>
- Hinnebusch, R. (2012). Syria: From 'authoritarian upgrading' to revolution? *International Affairs*, 88(1), 95-113. <https://www.jstor.org/stable/41428543>
- International Crisis Group (2019). *Global Conflict Tracker*. <https://www.crisisgroup.org/crisiswatch/january-2019> adresinden 08.01.2025 tarihinde alınmıştır.
- KhosraviNik, M. (2009). The representation of refugees, asylum seekers and immigrants in British newspapers during the Balkan conflict (1999) and the British general election (2005). *Discourse & Society*, 20(4), 477-498. <https://doi.org/10.1177/09579265091040>

- Kılınç, E. P., & Şeker, M. (2024). Eleştirel Ekonomi Politik Bağlamında Türkiye’de Medya İşletmeciliğinin Yapısal Dönüşümü Üzerine Bir Değerlendirme. *Akdeniz Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi*, (44), 181-202. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/akil/issue/84145/1428206>
- Kılınç, E. P., & Şeker, M. (2024). Eleştirel Ekonomi Politik Bağlamında Türkiye’de Medya İşletmeciliğinin Yapısal Dönüşümü Üzerine Bir Değerlendirme. [Yayınlanmış doktora tezi]. Akdeniz Üniversitesi.
- Kırışci, K. (2014). *Syrian Refugees and Turkey’s Challenges: Going Beyond Hospitality*. Brookings Institution. <https://www.brookings.edu/articles/syrian-refugees-and-turkeys-challengesgoing-beyond-hospitality/> adresinden 4.01.2025 tarihinde alınmıştır.
- Lister, C. (2017). *The Syrian Jihad: Al-Qaeda, the Islamic State and the Evolution of an Insurgency*. Oxford University Press.
- Lund, A. (2018). *From Cold War to Civil War: 75 Years of U.S.-Syrian Relations*. Carnegie Middle East Center.
- Orkaby, A. (2021). The Syrian Conflict: Proxy Warfare, Terrorism, and Regional Security. *Middle East Journal*, 75(2), 205-222.
- Özsarı, S. H., Hoşgör, H., & Hoşgör, D. G. (2016). Hastane Web Site Performanslarının Halkla İlişkiler ve Tanıtım Açısından İncelenmesi: Türkiye, Hindistan ve İrlanda Örnekleri. *Acıbadem Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, (4), 209-217. <http://journal.acibadem.edu.tr/en/pub/issue/61314/914469>
- Phillips, C. (2016). *The Battle for Syria: International Rivalry in the New Middle East*. Yale University Press.
- Seib, P. (2012). *Real-Time Diplomacy: Politics and Power in the Social Media Era*. Palgrave Macmillan.
- Sönmez, M. (2014). Düünden bugüne Türkiye’de medyanın ekonomi politiğı. E. Arsan & B. Çoban (Ed.), *Medya ve iktidar* (86–102). Evrensel Basım ve Yayın.
- Sözeri, C., & Güney, Z. (2011). Türkiye’de medyanın ekonomi politiğı: Sektör analizi. TESEV Yayınları.
- Stein, A. (2017). *Turkey's New Foreign Policy: Davutoglu, the AKP and the Pursuit of Regional Order*. Georgetown University Press.
- UNHCR. (2023). Syria Emergency. <https://www.unhcr.org> adresinden 12.01.2025 tarihinde alınmıştır.
- Van Dijk T. A. (1988). *News as Discourse*. New Jersey: Hillsdale.
- Van Dijk, T. A. (2008). Critical discourse analysis and nominalization: Problem or pseudo-problem?. *Discourse & Society*, 19(6), 821-828. <https://www.jstor.org/stable/42889234>
- Wodak, R., & Meyer, M. (2009). *Methods for Critical Discourse Analysis*. London: Sage.
- Yılmaz, D. (2024). Filistin-İsrail Çatışması Üzerine Bir Çerçeveleme Analizi: Recep Tayyip Erdoğan’ın BM Genel Kurulu’ndaki Söylemleri. *İletişim Ve Diplomasi*(13), 65-90. <https://doi.org/10.54722/iletisimvediplomasi.1566378>
- Yılmaz, D. (2024). Ulusal Gazetelerde Semih Çelik Cinayeti: Kadına Yönelik Şiddetin Medyada Temsili ve Çerçevenmesi. *Medya ve Kültür*, 4(2), 157-182. <https://doi.org/10.60077/medkul.1579928>
- Yılmaz, D., & Günay, M. A. (2022). Türk Toplumunda Suriyeli Sığınmacı Algısı. *Gümüşhane Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 13(1), 117-139. <https://doi.org/10.36362/gumus.936765>

Katkı Oranı Beyanı

Yazarlar makaleye eşit oranda katkı sunmuşlardır.

Çatışma Beyanı

Makalenin yazarı, bu çalışma ile ilgili taraf olabilecek herhangi bir kişi ya da finansal kuruluş ile ilişkisi bulunmadığını dolayısıyla herhangi bir çıkar çatışmasının olmadığını beyan eder.

Destek ve Teşekkür

Çalışmada herhangi bir kurum ya da kuruluştan destek alınmamıştır.